

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 9 ноември 2023 г.
(OR. en)

15182/23

Междуетноститутуционално досие:
2023/0397(COD)

ELARG 79
COWEB 137

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
Дата на получаване:	9 ноември 2023 г.
До:	Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2023) 692 final
Относно:	Предложение за РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за създаване на Инструмента за реформи и растеж за Западните Балкани

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2023) 692 final.

Приложение: COM(2023) 692 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 8.11.2023 г.
COM(2023) 692 final

2023/0397 (COD)

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

за създаване на Инструмента за реформи и растеж за Западните Балкани

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

• Основания и цели на предложението

Недостатъчната социално-икономическа конвергенция между Западните Балкани и ЕС е отдавнашен проблем, изострен от икономическите последици на непровокираната и неоправдана агресивна война на Русия срещу Украйна, а преди това и от пандемията от COVID-19. Равнището на икономическа конвергенция на Западните Балкани по отношение на БВП на глава от населението по стандарт на покупателната способност е между 30 % и 50 % от средното за ЕС и не отбелязва достатъчно бърз напредък. От съществено значение за Западните Балкани, за Европейския съюз и за процеса на присъединяване е този темп на конвергенция да се ускори. По-високото равнище на конвергенция ще улесни значително интеграцията на Западните Балкани в ЕС.

Икономическата конвергенция е в основата на ползите от членството в ЕС: опитът от петия кръг на разширяването на ЕС, при който някои от новите държави членки достигнаха равнище на доходите от 90 % или повече от средното за ЕС, показва въздействието, което икономическата интеграция и отварянето на пазара, произтичащи от членството в единния пазар, съчетани с политиката на сближаване, оказват върху икономическата конвергенция. Като се имат предвид особеностите на региона, постепенното интегриране в единния пазар още преди присъединяването може да доведе до по-ранно реализиране на някои от ползите. Подобна постепенна интеграция трябва да бъде внимателно подготвена и да бъде предшествана от тясно регионално сътрудничество и интеграция като подготвителна мярка.

Въз основа на това Комисията разработи **План за растеж** за Западните Балкани (изложен подробно в паралелно съобщение на Комисията). Той се основава на четири стълба:

- засилена икономическа интеграция с Европейския съюз;
- икономическа интеграция в Западните Балкани: общ регионален пазар;
- основни реформи;
- увеличаване на финансовата помощ.

Инструментът ще служи като централен елемент на плана за растеж, като значително ще увеличи финансовата помощ въз основа на амбициозна програма за реформи с акцент върху необходимите социално-икономически реформи, съчетани с основни реформи, включително върховенство на закона и целенасочени инвестиции. С него ще се въведат строги условия, като се създаде механизъм за плащане въз основа на постиженията на тези реформи. Такъв подход изисква изцяло нова структура, различна от наличните понастоящем инструменти за външна помощ.

Настоящата финансова помощ за Западните Балкани и Турция в рамките на Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП III) ще продължи в сегашния си вид и ще бъде насочена към все по-голямо привеждане на националното законодателство и публичната администрация в съответствие с постиженията на правото на ЕС и стандартите на ЕС с оглед бъдещо членство в Съюза.

Следователно новият Инструмент ще допълни подхода на ИПП III, като се насочи към специфичните фактори, определящи социалния и икономическия растеж.

Освен това, докато с ИПП III се акцентира върху процес на програмиране, основан на резултатите, новият Инструмент ще има механизъм за плащане, основан на предварителни условия, като съчетава по иновативен начин безвъзмездни средства и заеми, което ще доведе до по-силен стимул за осъществяване на ключови структурни реформи от страна на бенефициерите.

За да се възползва напълно от възможностите на плана за растеж, всеки бенефициер ще изготви програма за реформи, в която ще бъдат посочени основните мерки, които всеки бенефициер възнамерява да предприеме през периода 2024—2027 г., за да се ускорят социално-икономическата конвергенция с ЕС. Програмата за реформи ще бъде обсъдена, оценена и приета от Комисията.

Програмата за реформи ще бъде в съответствие със стратегията за растеж на бенефициера, съобразена с плана за разширяване. С нея ще бъдат осъществени основни реформи от ключово значение, набелязани в процеса на присъединяване, както и ограничен брой **централни социално-икономически реформи**, набелязани в предишни програми за икономически реформи, които занапред ще бъдат включени в програмите за реформи. Това ще бъде съчетано с ускоряване на подходящи и свързани **инвестиции** в рамките на Икономическия и инвестиционен план за Западните Балкани, който е регионално отражение на стратегията за Global Gateway.

Тези инвестиции ще бъдат осъществени чрез инвестиционната рамка за Западните Балкани (ИРЗБ) и ще бъдат насочени към сектори, които ще функционират като ключови мултиплициращи фактори за социално-икономическото развитие: свързаност, включително транспорт, енергетика, екологичен и цифров преход, образование и развитие на уменията. Свързаните с тях проекти или програми ще се изпълняват в сътрудничество с международните финансови институции и банките за развитие на държавите — членки на ЕС, и ще се използват за привличане на допълнителни инвестиции от тях и от частния сектор.

По този начин **Инструментът за реформи и растеж за Западните Балкани за периода 2024—2027 г.** допълва ИПП III. Той е разработен като гъвкав Инструмент, адаптиран към целта за ускоряване на основни социално-икономически реформи и доближаване на региона до ЕС, като същевременно се гарантира предвидимост, прозрачност и отчетност на средствата.

Съществува възможност Западните Балкани да осъществяват целенасочени реформи в сътрудничество с държавите — членки на ЕС, в рамките на Инструмента за техническа подкрепа (ИТП), тъй като сътрудничеството с държавите членки при провеждането на реформите може да допринесе за тяхното ускорено присъединяване и интеграция. Комисията ще направи оценка на резултатите от настоящия пилотен проект по линия на ИТП с държавите кандидатки и потенциалните кандидати и ще проучи допълнително как да улесни участието им в многонационални проекти за реформи в рамките на ИТП.

Предложеният Инструмент ще позволи на Съюза да съчетае политическите си амбиции със своя финансов лост в съответствие с дългосрочния си ангажимент към бенефициерите от Западните Балкани по пътя им към присъединяване към ЕС.

Максималният размер на ресурсите за изпълнението на Инструмента ще бъде 6 милиарда евро (по текущи цени) за периода 2024—2027 г. за всички видове подкрепа, от които до 2 милиарда евро ще бъдат под формата на неподлежаща на връщане подкрепа, а 4 милиарда евро — под формата на преференциални заеми, предоставени

от Съюза. Провизирането на финансовите пасиви в общия фонд „Провизии“ за заемите ще се осигури от неподлежащата на връщане подкрепа в размер на 2 милиарда евро.

Що се отнася до компонента за неподлежаща на връщане подкрепа, Инструментът ще бъде финансиран с допълнителни ресурси по функция 6 от многогодишната финансова рамка (МФР) като част от междинното преразглеждане на МФР. Съответно в предложението за изменение на Регламента за МФР¹ се посочва, че по функция 6 ще бъдат предоставени допълнителни 2 милиарда евро за подпомагане на Западните Балкани.

Новият Инструмент ще се прилага чрез механизми за изпълнение, които са подбрани така, че да се постигне максимално бързо осъществяване на реформите и свързаните с тях инвестиции, като същевременно се запази необходимият контрол и се сведе до минимум административната тежест за Комисията, бенефициерите и другите партньори по изпълнението.

Подкрепата ще се предоставя чрез два механизма за изпълнение: 1) пряка подкрепа за националните бюджети на бенефициерите и 2) подкрепа за инфраструктурни инвестиции чрез ИРЗБ.

Като минимум половината от общата сума, налична за подпомагане на Инструмента, която е около 3 милиарда евро, ще бъде постепенно разпределена за ИРЗБ, включително цялата сума на неподлежащата на връщане подкрепа, намалена със сумите, които ще бъдат запазени за техническа и административна помощ за изпълнението на Инструмента, както и за провизирането в съответствие с описаното по-долу.

Насочването на средства за капиталови инвестиции чрез ИРЗБ ще осигури допълнителна сигурност срещу фидуциарните рискове, като се има предвид, че ИРЗБ разполага с добре изградени системи за финансов контрол, опиращи се и на оценените по стълбове стандарти за контрол на изпълняващите финансови институции. ИРЗБ осигурява единна рамка за сътрудничество между Европейската комисия, държавите членки, двустранните донори и финансовите институции. Всички инвестиции ще се основават на принципите да не се нанася вреда и да не се пренебрегва никой и ще допринесат за по-широката цел да се подпомогне преходът на региона към екологосъобразна, неутрална и издръжлива спрямо изменението на климата, цифрова и приобщаваща икономика, съобразена с правилата и стандартите на ЕС.

Въпреки че по линия на двата горепосочени механизма ще се усвои по-голямата част от средствата, малка част от бюджета на Инструмента (съответстваща на 1,5 %) ще бъде запазена за техническа и административна помощ за изпълнението на Инструмента, като дейности за подготовка, мониторинг, контрол, одит и оценка, които са необходими за управлението на Инструмента и постигането на неговите цели, по-специално проучвания, срещи на експерти, обучения, консултации с органите бенефициери, конференции, консултации със заинтересовани страни, дейности по комуникация и предоставяне на информация, включително приобщаващи действия за популяризиране, и институционална комуникация за политическите приоритети на Съюза. Посочените суми могат също така да покриват разходите за други дейности за подпомагане, като контрол на качеството и мониторинг на проектите или програмите на място и

---

¹ COM(2023) 337 final.

разходите за партньорски консултации и експерти за оценката и изпълнението на реформи и инвестиции.

Директните плащания към националните бюджети и предоставянето на средства за подаване на инвестиционни предложения за становище от Оперативния съвет на ИРЗБ ще зависят от напредъка и изпълнението на **условията за плащане**, посочени в програмите за реформи на бенефициерите. Условието за плащане ще бъдат под формата на набор от качествени и количествени етапи и съответен график за плащане на средства, свързани с конкретни социално-икономически реформи за стимулиране на растежа, поставяне на партньорите на пътя на устойчива конвергенция и насочването им към конкретни реформи, свързани с основите на процеса на разширяване, включително върховенството на закона, борбата с корупцията и организираната престъпност.

Макрофинансовата стабилност, доброто управление на публичните финанси, прозрачността и надзорът на бюджета са общите условия за плащания, които трябва да бъдат изпълнени, за да бъдат отпуснати средства. **Плащанията ще се извършват съгласно фиксиран шестмесечен график** въз основа на надлежно обосновани искания за отпускане на средства, подадени от бенефициерите, и след проверка от страна на Комисията на изпълнението на съответните условия за плащане. В случай че условията за плащане не са изпълнени, Комисията спира или удържа съответната сума от плащането.

Плащането на съответните спрени средства може да се извърши през 12-те месеца след първоначалния краен срок, посочен в програмата за реформи, ако са изпълнени условията за плащане. Този срок следва да бъде удължен до 24 месеца през първата година от изпълнението. В противен случай съответната сума може да бъде приспадната от разпределените на бенефициера средства и да бъде преразпределена между другите бенефициери през следващите години.

По отношение на финансирането, предоставяно на националните бюджети, се предлага многостепенна система за одит и контрол: първо, ако е необходимо, реформата на системите за одит и контрол на бенефициерите ще бъде включена като част от реформите в програмите за реформи на държавите; второ, Комисията ще може да извършва подробни системни прегледи на националните системи за изпълнение на бюджета във всеки момент от цикъла на проекта. В случаите, когато изпълнението се извършва чрез непряко управление или смесено управление (ИРЗБ), Комисията ще се опира на системите за контрол на оценените по стълбове субекти, които включват международни финансови институции или банки за развитие на държавите — членки на ЕС, в допълнение към собствените си системи.

- **Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката**

Подкрепата по линия на Инструмента ще бъде съгласувана с други форми на двустранна подкрепа за Западните Балкани, предоставяна чрез други инструменти на ЕС, по-специално ИПП III, и ще ги допълва. Тя ще надгражда и укрепва настоящата подкрепа и ще позволи на региона да ускори изпълнението на Икономическия и инвестиционен план за Западните Балкани. За да се постигнат целите и задачите на Инструмента, следва да се постави специален акцент върху секторите, които биха могли да функционират като ключови мултиплициращи фактори на социалното и икономическото развитие: свързаност, транспорт, енергетика и цифров преход, иновации, образование и развитие на уменията.

- **Съгласуваност с други политики на Съюза**

Прилагането на регламента ще бъде съгласувано с други области на външната дейност и външните политики (напр. преговори за разширяване, предприсъединителна помощ). Инструментът ще допълни тези усилия, като ускори социално-икономическата конвергенция на региона с ЕС в подготовка за бъдещо членство в Съюза.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

- **Правно основание**

Правното основание на настоящото предложение са член 212 и член 322 от Договора за функционирането на Европейския съюз. То е представено от Комисията в съответствие с процедурата, предвидена в член 294 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

- **Субсидиарност (при неизключителна компетентност)**

Предложеният Инструмент има за цел да подпомогне бенефициерите от Западните Балкани да постигнат сближаване с Европейския съюз в контекста на политиката на разширяване, поради което Съюзът е в най-добра позиция да предостави такава помощ. Подготовката на държавите кандидатки и потенциалните кандидати за членство в Съюза може да се постигне най-добре на равнището на Съюза.

Като се има предвид мащабът на необходимата помощ, ЕС е в единствена по рода си позиция да предоставя външна помощ на Западните Балкани в дългосрочен план по навременен, координиран и предвидим начин. ЕС може да използва своя капацитет за получаване на заеми, за да отпуска заеми на Западните Балкани при изгодни условия, както и да предоставя неподлежаща на връщане подкрепа и гаранции с многогодишна перспектива.

С присъствието си на място чрез своята делегация ЕС може да осигури цялостен достъп до информацията относно събитията, засягащи всеки бенефициер. По този начин ЕС разполага непрекъснато с възможност да бъде информиран за новите нужди и обстоятелства и следователно да адаптира подкрепата според променящите се нужди в тясна координация с други двустранни или многостранни донори.

- **Пропорционалност**

Предложението е в съответствие с принципа на пропорционалност, тъй като не излиза извън минимума, необходим за постигането на заявените цели на европейско равнище и нужен за тази цел.

Инструментът се предлага като целенасочено действие в подкрепа на ускорените реформи в регион, който трябва да навакса изоставането си от ЕС, за да се осигури плавно и взаимноизгодно разширяване на ЕС. Структурата му се опира, доколкото е възможно, на съществуващата структура на подкрепа (ИПП III) или на същите модели на финансиране (напр. ИРЗБ), или се основава на съществуващи, но опростени инструменти (инструменти, основани на резултатите).

- **Избор на инструмент**

В съответствие с член 212 от Договора за функционирането на Европейския съюз, в който се предвижда използването на обикновената законодателна процедура за

приемане на мерки за осъществяване на сътрудничество с трети държави, предложението е под формата на регламент, което осигурява еднаквото му прилагане, задължителния му характер в неговата цялост и пряката му приложимост.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

- **Консултации със заинтересованите страни**

Официална консултация със заинтересованите страни не можа да бъде проведена, тъй като предложението трябваше да се изготви в съкратени срокове, за да може да се приеме своевременно от съзаконодателите и да започне да функционира през 2024 г.

ЕС ще осигури подходяща комуникация и видимост по отношение на целите и действията, извършвани в обхвата на Инструмента, в Западните Балкани, в рамките на Съюза и извън него.

- **Оценка на въздействието**

Поради спешния политически характер на предложението не можа да бъде направена оценка на въздействието. В рамките на три месеца от приемането на инициативата ще бъде изготвен аналитичен документ под формата на работен документ на службите на Комисията, в който ще се представят доказателствата, с които се обосновава предложението.

- **Основни права**

Предварително условие за предоставяне на подкрепа по линия на Инструмента е бенефициерите от Западните Балкани да продължат да зачитат ефективните демократични механизми и институции, включително многопартийната парламентарна система, върховенството на закона, и да гарантират зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, принадлежащи към малцинствата. Ангажиментът за реформи и силната политическа воля, изразена от органите, са положителни признаци, потвърдени в оценката на Комисията за състоянието на подготовката на партньорите за присъединяване към ЕС, включена в съобщението на Комисията за пакета относно разширяването до 2023 г.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Максималният размер на ресурсите, който ще бъде предоставен чрез Инструмента, е 6 милиарда евро за периода 2024—2027 г. за всички видове подкрепа, от които 2 милиарда евро под формата на неподлежаща на връщане подкрепа и 4 милиарда евро под формата на преференциални заеми, отпуснати от Съюза.

Що се отнася до компонента за безвъзмездни средства, Инструментът ще се финансира от допълнителните ресурси, предложени по функция 6 от многогодишната финансова рамка (МФР), като част от междинното преразглеждане на МФР. В изменението на Регламента за МФР се предвижда допълнителна сума от 2 милиарда евро по функция 6 за подпомагане на Западните Балкани.

Заемите ще бъдат провизирани в общия фонд „Провизии“ при процент на провизиране от 9 %, а провизирането ще бъде финансирано с 2 милиарда евро, предложени като част

от междинното преразглеждане на МФР, което ще представлява пакета от средства за Инструмента.

1,5 % от компонента за неподлежаща на връщане подкрепа (30 милиона евро) ще бъдат разпределени за разходи за техническа и административна помощ, свързани с управлението на Инструмента, включително мониторинг, комуникация, одит и оценка.

Останалата част от неподлежащата на връщане подкрепа, както и компонентът на заемите ще бъдат разпределени въз основа на формулата в приложение I, като се комбинират делът на населението на даден бенефициер спрямо общото население на региона на Западните Балкани и средният БВП на глава от населението за региона на Западните Балкани спрямо БВП на глава от населението на съответния бенефициер, като двата коефициента се претеглят съответно с 60 % и 40 %.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

• Изпълнение, мониторинг, оценка и докладване

В регламента се определят подробни разпоредби относно изпълнението, мониторинга, докладването и оценката.

Изпълнението на Инструмента се извършва съгласно формите и методите за изпълнение, определени във Финансовия регламент.

Комисията ще извършва постоянен мониторинг на изпълнението на Инструмента. При пълно спазване на Договорите службите на Комисията ще си сътрудничат с Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) в контекста на изпълнението на Инструмента, за да се гарантира съгласуваност на външната дейност на Съюза. По отношение на Сърбия и Косово върховният представител на Европейския съюз по въпросите на външните работи и сигурността/заместник-председател на Комисията, в качеството си на посредник в диалога за нормализиране на отношенията между Сърбия и Косово, ще представи своята оценка.

Бенефициерите следва да въведат система за мониторинг, основана на определени от Комисията критерии, и от тях ще се очаква да докладват ежегодно на Комисията за изпълнението на програмите си за реформи. Това ще включва докладване за постигането и напредъка към постигането на заявените цели на програмите за реформи, за подобряването на системите за вътрешен контрол, за изпълнението на бюджета и за всички недължимо платени или неправомерно използвани суми, събрани впоследствие от ЕС.

Комисията ще представя на Европейския парламент, Съвета и Комитета, посочен в член 27 от регламента, годишна оценка на усвояването на средствата, предоставени по линия на Инструмента.

Тя също така ще извърши последваща оценка на регламента.

• Подробно разяснение на отделните разпоредби на предложението

С настоящия регламент се създава Инструмент за реформи и растеж за Западните Балкани.

Глава I (Общи разпоредби) обхваща предмета на Инструмента (член 1), определенията (член 2), общите и специфичните цели на Инструмента (член 3), общите принципи (член 4) и предварителните условия за подкрепа (член 5).

В глава II са изложени начините на финансиране и изпълнение на Инструмента. В член 6 се определят i) финансовият пакет на Инструмента под формата на неподлежаща на връщане финансова подкрепа и под формата на техническа и административна помощ; и ii) подкрепата под формата на заеми. В член 7 подробно се описват формите на изпълнение на Инструмента, т.е. пряко и непряко управление в съответствие с Финансовия регламент. В член 8 се определят правилата за допустимостта и произхода, приложими към Инструмента, като същевременно се посочва, че правилата в процедурите за възлагане на обществени поръчки или предоставяне на безвъзмездни средства може да бъдат ограничени поради естеството на дадена дейност или когато дадена дейност засяга сигурността и обществения ред. Член 9 се отнася до споразумението относно Инструмента, което трябва да бъде сключено между Комисията и бенефициерите и в което се определят по-специално разпоредбите за одит и контрол, както и задълженията и условията за извършване на плащанията. Член 10 съдържа разпоредби за пренасянията, годишните траншове и бюджетните кредити за поети задължения.

В глава III (Програми за реформи) подробно са описани изискванията и основите за формулиране на програмите за реформи (член 11) и общите принципи за финансиране, включително условията за плащане на средства (член 12). В член 13 се представят програмите за реформи, които трябва да бъдат представени от бенефициерите, процедурата за това и елементите, които следва да съдържат програмите за реформи, включително областите на реформите и инвестициите, които ще бъдат финансирани чрез Инструмента, и системите за предотвратяване, разкриване и коригиране на нередности, измами, корупция и конфликти на интереси при използването на средствата, предоставени по линия на Инструмента.

Комисията ще пристъпи към оценка на програмите за реформи съгласно критериите, посочени в член 14, и ще направи предложение за решение за изпълнение, описано в член 15, в което ще бъдат определени, наред с другото, индикативната сума на подкрепата под формата на заем, която ще бъде платена при задоволително изпълнение на условията за плащане, в определения за изпълнението срок и в зависимост от предварителното финансиране, на което бенефициерите имат право. В член 16 се предвижда възможността Комисията или бенефициерът да направят предложение за изменение на програмата за реформи.

Член 17 обхваща споразумението за заем, което трябва да бъде сключено между Комисията и всеки бенефициер, и правилата, съгласно които Комисията ще взема заеми на пазарите, а в член 18 се определя процентът на провизиране и процедурата за неговото преразглеждане. В член 19 се предвижда механизмът за финансиране на инвестициите по Инструмента чрез инвестиционната рамка за Западните Балкани.

Правилата за плащане на предварително финансиране на бенефициерите, при спазване на предварителните условия, описани в член 5, са изложени в член 20. В член 21 подробно се описва процедурата за плащане на средствата при изпълнение на общите условия, свързани с макрофинансовата стабилност, доброто управление на публичните финанси, прозрачността и надзорът на бюджета както и на условията за плащане, определени в програмите за реформи.

Плащанията ще се извършват на шестмесечна база, след като бенефициерът подаде искане за отпускане на средства, доказващо задоволителното изпълнение на съответните условия за плащане под формата на качествени и количествени етапи, които трябва да бъдат предприети. При отрицателна оценка от Комисията част от сумата, съответстваща на неизпълнените условия за плащане, няма да бъде отпусната. Тези средства ще бъдат отпуснати само след като бенефициерът надлежно обоснове, като част от последващо искане за отпускане на средства, че е предприел необходимите мерки, за да гарантира задоволителното изпълнение на съответните условия за плащане. Ако това не е така, Комисията може да преразпредели сумите между други бенефициери. В този член също така се посочва, че за качествени или количествени етапи, които не са изпълнени до 31 декември 2028 г., няма да се предоставя финансиране, като същевременно Комисията се упълномощава да намали сумите, ако са засегнати финансовите интереси на Съюза или ако бенефициерите извършват тежко нарушение на задължение, произтичащо от споразуменията, сключени в рамките на Инструмента.

В глава IV (Защита на финансовите интереси на Съюза) се определят разпоредбите, които трябва да се спазват от Комисията и от бенефициерите, за да се гарантира ефективен контрол върху изпълнението на Инструмента. В член 22 се уточняват задълженията, които трябва да бъдат заложили в споразуменията относно Инструмента и споразуменията за заем, които ще включват подходящи мерки за предотвратяване, разкриване и коригиране на измами, корупция, конфликти на интереси и нередности, засягащи финансовите интереси на Съюза, за недопускане на двойно финансиране и за предприемане на правни действия за събиране на присвоените средства, за събиране на подходящи данни за получателите на средства по Инструмента, както и за правата, които да бъдат предоставени на Комисията, Европейската служба за борба с измамите (OLAF) и Европейската прокуратура (EPPO), когато е приложимо. Този член също така дава право на Комисията да намалява или събира суми, ако са засегнати финансовите интереси на Съюза или ако бенефициерите извършват тежко нарушение на задължение, произтичащо от споразуменията, сключени в рамките на Инструмента. В член 23 се определят разпоредбите за системите за вътрешен контрол на бенефициерите.

Глава V (Мониторинг, докладване и оценка) обхваща разпоредбите за определяне на показателите и рамките за резултатите, използвани при мониторинга и оценката (член 24) и последващата оценка на Инструмента (член 25).

В глава VI (Заклучителни разпоредби) се определя упражняването на делегираните правомощия по отношение на процента на провизиране (член 26), процедурата на комитет (член 27), разпоредбите относно информацията, комуникацията и публичността (член 28) и влизането в сила (член 29).

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА**за създаване на Инструмента за реформи и растеж за Западните Балкани**

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 212 и член 322, параграф 1 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

като взеха предвид становището на Сметната палата,

в съответствие с обикновената законодателна процедура,

като имат предвид, че:

- (1) В общ интерес на Съюза и партньорите му от Западните Балкани² е да се постигне напредък в усилията за реформиране на политическите, правните и икономическите системи на тези партньори с оглед на бъдещото им членство в Съюза. Перспективата за членство в Съюза има мощна преобразуваща сила, тъй като предполага извършването на положителни демократични, политически, икономически и социални промени.
- (2) Необходимо е да се представят някои от предимствата на членството в Съюза преди присъединяването. Икономическата конвергенция е в основата на тези ползи. Понастоящем равнището на конвергенцията на Западните Балкани по отношение на БВП на глава от населението, изразен в стандарти на покупателната способност, остава ниско — между 30 % и 50 % от средното за Съюза, и не отбелязва достатъчно бърз напредък.
- (3) За да се намалят тези различия, Европейската комисия прие съобщение относно план за растеж за Западните Балкани, основан на четири стълба: а) засилване на интеграцията с единния пазар на ЕС; б) засилване на регионалната икономическа интеграция въз основа на правилата и стандартите на ЕС чрез пълно прилагане на съществуващия план за действие за общ регионален пазар; в) задълбочаване на реформите, насочени към ускоряване на растежа в региона, насърчаване на икономическата конвергенция и укрепване на регионалната стабилност; и г) създаване на нов финансов инструмент: Инструмента за реформи и растеж за Западните Балкани.
- (4) Изпълнението на плана за растеж изисква увеличаване на финансирането в рамките на специален нов финансов инструмент — Инструмент за реформи и растеж, за да се подпомогне регионът в осъществяването на реформите, насърчаващи растежа, регионалната интеграция и общ регионален пазар.

² Албания, Босна и Херцеговина, Косово*, Черна гора, Северна Македония и Сърбия.

* Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244/1999 на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

- (5) За да постигнат тези цели, с оглед на областите за инвестиции следва да се постави специален акцент върху секторите, които биха могли да функционират като ключови мултиплициращи фактори на социалното и икономическото развитие: свързаност, включително транспорт, енергетика, екологичен и цифров преход, образование и развитие на уменията.
- (6) Транспортната инфраструктура е от съществено значение за подобряване на свързаността между партньорите от Западните Балкани и с ЕС. Тя следва да допринесе за интегрирането на региона в Съюза. В предложението си за преразглеждане на трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T) Комисията включи нов коридор, пресичащ региона на Западните Балкани (коридор „Западни Балкани — Източно Средиземноморие“). Мрежата TEN-T следва да бъде отправна точка за финансиране на транспортната инфраструктура в региона.
- (7) Инструментът следва да подкрепя инвестиции и реформи, които насърчават пътя на бенефициерите към цифровата трансформация на икономиката и обществото в съответствие с визията на ЕС за 2030 г., представена в съобщението на Комисията „Цифров компас до 2030 г.: Европейският път за цифровото десетилетие“³. Той следва да има за цел да улесни постигането на общите цели и цифровите цели по отношение на Съюза. Както е посочено от Комисията в нейното съобщение от 15 юни 2023 г.⁴, Инструментариумът на ЕС за киберсигурност на 5G технологиите следва да бъде отправна точка за финансирането от Съюза, за да се гарантира сигурността, издръжливостта и защитата на целостта на цифровата инфраструктура в региона.
- (8) Подкрепата на Съюза по линия на Инструмента не следва да замества двустранната и регионалната подкрепа, предоставяна съгласно Регламент (ЕС) 2021/1529 на Европейския парламент и на Съвета⁵, насочена към подготовката на бенефициерите за членство в Съюза, а да я допълва и надгражда, като по възможност се използват вече съществуващите механизми и структури. Подходът следва да се основава на съществуващата методика за разширяване, а именно преразгледаната методика за 2020 г.⁶, както и на Икономическия и инвестиционен план⁷ от същата година.
- (9) Подкрепата по линия на Инструмента следва да се предоставя с цел постигане на общите и специфичните цели въз основа на установени критерии и с ясни условия за плащане. Общите цели на Инструмента следва да бъдат ускоряване на регионалната икономическа интеграция, постепенното интегриране в единния пазар на Съюза, социално-икономическата конвергенция на икономиките на Западните Балкани и привеждането им в съответствие с правото, правилата, стандартите, политиките и практиките на Съюза с оглед членство в Съюза. Инструментът следва също така да спомогне за ускоряване на реформите, свързани с основите на процеса на разширяване, включително върховенството

³ COM(2021) 118 final.

⁴ „Изпълнение на Инструментариум на ЕС за киберсигурност на 5G технологиите“ (COM(2023) 4049 final).

⁵ Регламент (ЕС) 2021/1529 на Европейския парламент и на Съвета от 15 септември 2021 г. за създаване на Инструмент за предприєдинителна помощ (ИПП III) (ОВ L 330, 20.9.2021 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj>).

⁶ COM(2022) 57 final.

⁷ COM(2020) 641 final.

на закона, обществените поръчки и контрола на държавните помощи, управлението на публичните финанси и борбата с корупцията. Тези цели следва да се преследват по взаимно укрепващ начин.

- (10) Инструментът следва да насърчава принципите за ефективност на развитието, като се спазва принципът на допълняемост към подкрепата, предоставяна в рамките на други програми и инструменти на Съюза, и като се цели недопускане на дублиране между помощта по настоящия регламент и друга помощ, предоставяна от Съюза, държавите членки, трети държави, многостранни и регионални организации и субекти.
- (11) Инструментът следва да гарантира съгласуваност и подкрепа на общите цели на външната дейност на Съюза, определени в член 21 от Договора за Европейския съюз, включително зачитането на основните права, залегнали в Хартата на основните права на ЕС. Той ще гарантира по-специално защитата и насърчаването на правата на човека, както и върховенството на закона.
- (12) Дейностите в рамките на Инструмента следва да допринасят за постигането на целите за устойчиво развитие, Парижкото споразумение и Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата, Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие и Конвенцията на ООН за борба с опустиняването и следва да не допринасят за влошаване на състоянието на околната среда, нито да причинява вреди на околната среда или климата. Мерките, финансирани по линия на Инструмента, следва да са в съответствие с националните планове в областта на енергетиката и климата на бенефициерите, техния национално определен принос и амбицията им да постигнат неутралност по отношение на климата до 2050 г. Инструментът следва да допринесе за действията за смекчаване на последиците от изменението на климата и за способността за адаптиране към неблагоприятните последици от изменението на климата, както и да насърчи издръжливостта спрямо изменението на климата.
- (13) Прилагането на настоящия регламент следва да се ръководи от принципите на равенство и недискриминация, както са разработени в стратегиите на Съюза за равенство. С него следва да се насърчава равенството между половете и овластяването на жените и момичетата и да се защитават и насърчават правата на жените и момичетата в съответствие с планове за действие на ЕС относно равенството между половете и съответните заключения на Съвета и международни конвенции. Изпълнението на Инструмента следва да бъде в съответствие с Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания и да се гарантира достъпността на предоставените по линия на Инструмента инвестиции и техническа помощ.
- (14) Настоящият регламент следва да насърчава Зелената програма за Западните Балкани⁸ чрез засилено опазване на околната среда, допринасяне за смекчаването на последиците от изменението на климата и повишаване на издръжливостта спрямо тях и ускоряване на прехода към нисковъглеродна икономика.
- (15) Предвид Европейския зелен пакт като европейска стратегия за устойчив растеж и значението на постигането на целите, свързани с климата и биологичното разнообразие, в съответствие с ангажиментите, поети в

⁸

SWD(2020) 223 final, 6.10.2020 г.

Междуинституционалното споразумение, Инструментът следва да допринесе за постигането на общата цел 30 % от бюджетните разходи на Съюза да подкрепят целите, свързани с климата, и 7,5 % през 2024 г. и 10 % през 2026 г. и 2027 г. за целите, свързани с биологичното разнообразие. Най-малко 37 % от подлежащата на връщане финансова подкрепа, предоставяна чрез ИРЗБ, следва да бъде съобразена с целите в областта на климата. Инструментът следва да оказва подкрепа за дейности, които се осъществяват при пълно спазване на стандартите и приоритетите на Съюза в областта на климата и околната среда и на принципа за ненасяне на значителни вреди по смисъла на член 17 от Регламент (ЕС) 2020/852⁹.

- (16) Комисията, в сътрудничество с държавите членки и бенефициерите, следва да допринесе за повишаване на прозрачността и отчетността при предоставянето на помощта, включително чрез прилагане на подходящи системи за вътрешен контрол и политики за борба с измамите. Подкрепата по линия на Инструмента следва да се предоставя при предварителните условия, че всеки от бенефициерите продължава да зачита и поддържа ефективните демократични механизми и институции, включително многопартийната парламентарна система и върховенството на закона, както и да гарантира зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, принадлежащи към малцинства. Друго предварително условие следва да бъде Сърбия и Косово да се ангажират конструктивно с нормализирането на отношенията си с оглед на пълното изпълнение на всички свои съответни задължения, произтичащи от Споразумението относно пътя към нормализиране на отношенията и приложението към него относно изпълнението му, както и от всички предишни споразумения за диалог, и да започнат преговори по Всеобхватното споразумение за нормализиране на отношенията.
- (17) Общият максимален размер на подкрепата от Съюза чрез Инструмента следва да бъде 6 милиарда евро по текущи цени за периода 2024—2027 г., от които до 2 милиарда евро под формата на подлежаща на връщане подкрепа и 4 милиарда евро под формата на финансова помощ чрез преференциални заеми, предоставени от Съюза и осигурени от провизираните 2 милиарда евро. Най-малко половината от общата сума следва да бъде разпределена чрез инвестиционната рамка за Западните Балкани (ИРЗБ), включително цялата сума на подлежащата на връщане подкрепа, намалена с 1,5 % за техническа помощ и сумите, необходими за провизиране на заемите.
- (18) С настоящия регламент се определя финансов пакет за цялата продължителност на Инструмента, който представлява основната референтна сума — по смисъла на точка 18 от Междуинституционалното споразумение от 16 декември 2020 г. между Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия относно бюджетната дисциплина, сътрудничеството по бюджетни въпроси и доброто финансово управление и относно новите собствени ресурси, включително пътна карта за въвеждането на нови собствени ресурси за Европейския парламент и за Съвета в рамките на годишната бюджетна процедура.

⁹ Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2020 г. за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088 (ОВ L 198, 22.6.2020 г., стр. 13).

- (19) Финансовото задължение от заеми по Инструмента не следва да бъде подкрепяно чрез гаранцията за външна дейност чрез дерогация от член 31, параграф 3, второ изречение от Регламент (ЕС) 2021/947. Подкрепата под формата на заеми по линия на Инструмента следва да представлява финансова помощ по смисъла на член 220, параграф 1 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046. Индикативният размер на финансирането за всеки бенефициер следва да бъде изчислен въз основа на формулата, посочена в приложение I, като се комбинират делът на населението на даден бенефициер спрямо общото население на региона на Западните Балкани и средният БВП на глава от населението за региона на Западните Балкани спрямо БВП на глава от населението на съответния бенефициер, като двата коефициента се претеглят съответно с 60 % и 40 %. Ако условията за плащане на средствата не са изпълнени, Комисията може да преразпредели част от сумата или цялата сума на други бенефициери.
- (20) Към настоящия регламент следва да се прилагат хоризонталните финансови правила, приети от Европейския парламент и Съвета на основание член 322 от ДФЕС. Тези правила са установени в Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета¹⁰ и определят по-специално процедурата за съставяне и изпълнение на бюджета чрез безвъзмездни средства, поръчки, непряко управление, финансова помощ, операции за смесено финансиране и възстановяване на разходите на външни експерти и предвиждат проверки по отношение на отговорността на финансовите участници.
- (21) Следва да се допускат ограничения на допустимостта за участие в процедурите за възлагане на обществени поръчки или предоставяне на безвъзмездни средства по Инструмента поради специфичния характер на дейността или когато дейността засяга сигурността или обществения ред.
- (22) За да се осигури ефективното изпълнение на Инструмента, включително да се улесни интегрирането на бенефициерите от Западните Балкани в европейските вериги на стойността, всички доставки и материали, финансирани и доставяни по Инструмента, следва да произхождат от държавите членки, бенефициерите, договарящите се страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство, държавите, обхванати от приложение I към Регламент (ЕС) 2021/947 на Европейския парламент и на Съвета¹¹ и приложение I към Регламент (ЕС) 2021/1529, и държавите, за които Комисията е установила реципрочен достъп до външна помощ в бенефициерите, освен ако доставките и материалите не могат да бъдат набавени при разумни условия с произход от нито една от тези държави.

¹⁰ Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/20 (ОВ L 193, 30.7.2018 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

¹¹ Регламент (ЕС) 2021/947 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юни 2021 г. за създаване на Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество — Глобална Европа, за изменение и отмяна на Решение № 466/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) 2017/1601 на Европейския парламент и на Съвета и на Регламент (ЕО, Евратом) № 480/2009 на Съвета (ОВ L 209, 14.6.2021 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

- (23) Като се спазва принципът, че бюджетът на Съюза се определя ежегодно, следва да се осигури възможността за прилагане на гъвкавите възможности съгласно Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 за други политики, по-специално пренасяне и преразпределяне на средства, за да се гарантира ефективното използване на средствата на Съюза, като по този начин максимално се увеличат наличните средства на Съюза по Инструмента.
- (24) Изпълнението на Инструмента за Западните Балкани следва да бъде подкрепено от съгласуван и приоритизиран набор от целенасочени реформи и инвестиционни приоритети във всеки бенефициер от Западните Балкани (програма за реформи), които осигуряват рамка за стимулиране на социално-икономическия растеж, ясно формулирана и съгласувана с изискванията за присъединяване към Съюза. Програмата за реформи ще служи като всеобхватна рамка за постигане на целите на Инструмента.
- (25) Предоставянето на подкрепата от Съюза следва да зависи от спазването на условията за плащане и от измеримия напредък в изпълнението на реформите, заложи в програмите за реформи, оценени и официално одобрени от Комисията. Отпускането на средствата следва да бъде структурирано по подходящ начин, който отразява целите на Инструмента.
- (26) Програмите за реформи следва да включват целенасочени мерки за реформи и приоритетни инвестиционни области, както и условия за плащане под формата на качествени и количествени етапи, които показват задоволителен напредък или завършване на тези мерки, и индикативен график за изпълнението на тези мерки. Тези етапи следва да бъдат планирани най-късно до 31 август 2027 г., въпреки че цялостното завършване на мерките, за които се отнасят тези етапи, може да продължи след 2027 г., но не по-късно от 31 декември 2028 г.
- (27) Програмите за реформи следва да съдържат обяснение на системата на бенефициера за ефективно предотвратяване, разкриване и коригиране на нередности, корупция, измами и конфликти на интереси при използването на средствата по линия на Инструмента и мерки, които имат за цел недопускане на двойно финансиране от Инструмента и други програми на Съюза, както и от други донори.
- (28) Когато е целесъобразно, мерките по програмите за реформи следва да допринесат за подобряване на ефикасното управление на публичните финанси и на системата за контрол, за борба с корупцията, измамите и организираната престъпност, както и за ефективна система за контрол на държавните помощи, целяща да осигури справедливи условия за всички предприятия. Такива мерки следва да бъдат приложени от бенефициера до индикативна дата, която може да бъде определена в зависимост от всяка мярка на ранния етап от изпълнение на Инструмента.
- (29) Комисията следва да оцени всяка програма за реформи въз основа на списъка с критерии, посочени в настоящия регламент. С оглед гарантирането на еднакви условия за изпълнението на настоящия регламент на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия да одобрява тези програми за реформи. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с

Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета¹². Комисията ще вземе надлежно предвид Решение 2010/427/ЕС на Съвета и ролята на Европейската служба за външна дейност (ЕСВД), когато е уместно, и по-специално когато извършва мониторинг на изпълнението на предварителното условие за подкрепа от Съюза.

- (30) Решението за изпълнение на Комисията, посочено в настоящия регламент, следва в същото време да представлява работна програма по смисъла на член 110, параграф 2 от Финансовия регламент по отношение на размера на неподлежащата на връщане финансова подкрепа съгласно настоящия регламент.
- (31) Като се има предвид необходимостта от гъвкавост при прилагането на Инструмента, следва да е възможно бенефициерът да отпрати обосновано искане до Комисията за изменение на решението за изпълнение, когато програмата за реформи, включително съответните условия за плащане, вече не могат да бъдат постигнати, нито частично, нито изцяло, поради обективни обстоятелства. Бенефициерът следва да може да отпрати обосновано искане за изменение на програмата за реформи, включително чрез предлагане на допълнения, когато това е уместно.
- (32) Комисията следва да може да изменя решението за изпълнение, по-специално за да отчете промяната в наличните суми.
- (33) В случай на преразпределение на подкрепата по Инструмента, което би довело до допълнителна подкрепа за даден бенефициер, този бенефициер следва да представи преработена програма за реформи с допълнителни мерки, които трябва да бъдат предприети.
- (34) С всеки бенефициер следва да се сключи споразумение относно Инструмента, в което да се определят принципите на финансовото сътрудничество между Съюза и бенефициера и да се уточнят необходимите механизми, свързани с контрола, надзора, мониторинга, оценката, докладването и одита на финансирането от Съюза по линия на Инструмента, правилата за данъците, митата и таксите, както и мерките за предотвратяване, разкриване, разследване и коригиране на нередности, измами, корупция и конфликти на интереси. Съответно с всеки бенефициер следва да се сключи и споразумение за заем, в което да се определят конкретни разпоредби за управлението и изпълнението на финансирането, предоставено под формата на заеми.
- (35) Финансовата подкрепа за програмите за реформи следва да е възможна под формата на заем. В контекста на нуждите от финансиране на Западните Балкани е целесъобразно финансовата помощ да бъде организирана съгласно диверсифицираната стратегия за финансиране, предвидена в член 220а от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 и установена в него като единен метод на финансиране, което се очаква да повиши ликвидността на облигациите на Съюза и привлекателността и разходната ефективност на емитирането от Съюза.
- (36) Целесъобразно е на бенефициерите да се предоставят заеми при изключително преференциални условия с максимален срок от 40 години и с начало на

¹² Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията (ОБ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

изплащането на главницата не по-рано от 2034 г. Целесъобразно е също така да се предвиди дерогация от член 220, параграф 4 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046.

- (37) Като се има предвид, че финансовите рискове, свързани с подкрепата за бенефициерите под формата на заеми по Инструмента, са сравними с финансовите рискове, свързани с операциите по отпускане на заеми по Регламент (ЕС) 2021/947, провизирането за финансовото задължение от заемите по настоящия регламент следва да се формира в размер на 9 % в съответствие с член 211 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046, а финансирането на провизирането следва да бъде осигурено от пакета от 2 милиарда евро по Инструмента.
- (38) С цел да се гарантира, че процентът на провизирането остава адекватен спрямо финансовите рискове, на Комисията следва да бъде предоставено правомощието да приема актове по член 290 от Договора за функционирането на Европейския съюз по отношение на изменението на процента на провизиране. От особена важност е по време на подготвителната си работа Комисията да проведе подходящи консултации, включително на експертно равнище, и тези консултации да бъдат проведени в съответствие с принципите, заложи в Междунституционалното споразумение за по-добро законотворчество от 13 април 2016 г.¹³ По-специално с цел осигуряване на равно участие при подготовката на делегираните актове, Европейският парламент и Съветът получават всички документи едновременно с експертите от държавите членки, като техните експерти получават систематично достъп до заседанията на експертните групи на Комисията, занимаващи се с подготовката на делегираните актове.
- (39) За да се увеличи максимално ефектът на лоста от финансовата подкрепа на Съюза за привличане на допълнителни инвестиции и за да се гарантира контролът на ЕС върху разходите, инфраструктурните инвестиции в подкрепа на програмите за реформи следва да се осъществяват чрез ИРЗБ. Отделните проекти или програми следва да се представят на Оперативния съвет на ИРЗБ за становище само след изпълнението на съответните условия за плащане, определени в програмите за реформи. В случай на неизпълнение на съответните условия за плащане на инвестициите в рамките на една година, Комисията може да преразпредели финансирането на инвестициите по ИРЗБ между останалите бенефициери.
- (40) За да се гарантира, че бенефициерите разполагат с начално финансиране за осъществяването на първите реформи, всеки бенефициер следва да има достъп до 7 % от общата сума, предвидена по Инструмента, под формата на предварително финансиране, в зависимост от наличието на финансиране и спазването на предварителните условия за подпомагане по линия на Инструмента.
- (41) При предоставянето на подкрепа от Съюза за Западните Балкани е важно да се гарантира както гъвкавост, така и възможност за програмиране. За тази цел средствата по Инструмента следва да се отпускат по фиксиран шестмесечен график, ако е налично финансиране, въз основа на искане за отпускане на средства, подадено от бенефициерите, и след като Комисията е проверила

¹³ ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1.

задоволителното изпълнение както на общите условия, свързани с макрофинансовата стабилност, доброто управление на публичните финанси, прозрачността и надзора на бюджета, така и на съответните условия за плащане. Когато дадено условие за плащане не е изпълнено в съответствие с индикативния график, определен в решението за одобрение на програмата за реформи, Комисията може да не отпусне, изцяло или частично, средствата, свързани с това условие. Плащането на съответните неотпуснати средства би могло да стане през следващия период за отпускане на средства и до дванадесет месеца след първоначалния краен срок, посочен в индикативния график, при условие че са изпълнени условията за плащане. През първата година от изпълнението този срок следва да бъде удължен до 24 месеца от първоначалната отрицателна оценка.

- (42) Чрез дерогация от член 116, параграфи 2 и 5 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 е целесъобразно крайният срок за плащане на вноските в държавните бюджети да започне от датата на съобщаване на решението, с което се разрешава плащането на средства на бенефициера, и да се изключи плащането на лихва за забава от Комисията на бенефициера.
- (43) В рамките на ограничителните мерки на Съюза, приети въз основа на член 29 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) и член 215, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), никакви средства или икономически ресурси не могат да се предоставят пряко или непряко на посочени юридически лица, субекти или органи или в тяхна полза. Следователно такива посочени субекти, както и субекти, притежавани или контролирани от тях, не могат да бъдат подкрепяни от Инструмента.
- (44) В съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046, Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета¹⁴, и регламенти (ЕО, Евратом) № 2988/95¹⁵, (Евратом, ЕО) № 2185/96¹⁶ и (ЕС) 2017/1939¹⁷ на Съвета финансовите интереси на Съюза се защитават чрез пропорционални мерки, включително мерки, свързани с предотвратяването, разкриването, коригирането и разследването на нередности, измами, корупция, конфликт на интереси, двойно финансиране, както и със събирането на изгубени, неправилно платени или неправилно използвани средства.
- (45) По-специално, в съответствие с регламенти (Евратом, ЕО) № 2185/96 и (ЕС, Евратом) № 883/2013 Европейската служба за борба с измамите (OLAF) следва

¹⁴ Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 септември 2013 г. относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF), и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1073/1999 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом) № 1074/1999 на Съвета (ОВ L 248, 18.9.2013 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

¹⁵ Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета от 18 декември 1995 г. относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности (ОВ L 312, 23.12.1995 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

¹⁶ Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета от 11 ноември 1996 г. относно контрола и проверките на място, извършвани от Комисията за защита на финансовите интереси на Европейските общности срещу измами и други нередности (ОВ L 292, 15.11.1996 г., стр. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

¹⁷ Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 г. за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура (ОВ L 283, 31.10.2017 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

да има възможност да извършва административни разследвания, включително проверки и инспекции на място, с цел установяване наличието на измама, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза.

- (46) В съответствие с член 129 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Комисията следва да бъдат предоставени необходимите права и достъп от OLAF, Европейската сметна палата и когато е приложимо, Европейската прокуратура, включително от трети страни, които участват в усвояването на средствата на Съюза.
- (47) Комисията следва да гарантира, че финансовите интереси на Съюза са ефективно защитени в рамките на Инструмента. В същото време, като се има предвид дългогодишният опит в предоставянето на финансова помощ на бенефициерите от Западните Балкани, също така при непряко управление, и като се вземе предвид постепенното им привеждане в съответствие със стандартите и практиките за вътрешен контрол на Съюза, Комисията може да се опира до голяма степен на функционирането на националните системи за вътрешен контрол и предотвратяване на измами. По-специално Комисията и OLAF следва незабавно да бъдат информирани за всички предполагаеми случаи на нередности, измами, корупция и конфликт на интереси, засягащи усвояването на средства по Инструмента.
- (48) Освен това бенефициерите следва да докладват без забавяне на Комисията за нередностите, включително измамите, които са били предмет на първоначално заключение по административен или съдебен ред, и да я информират за хода на административните и съдебните производства. С цел привеждане в съответствие с добрите практики в държавите членки това докладване следва да се извършва по електронен път чрез Системата за управление на нередностите, създадена от Комисията.
- (49) Всеки бенефициер следва да създаде система за мониторинг, която да се използва за изготвяне на шестмесечен доклад за изпълнението на условията за плащане по неговата програма, придружаващ шестмесечното искане за отпускане на средства. Бенефициерите следва да събират и да предоставят достъп до данни и информация, чрез които е възможно предотвратяването, разкриването и коригирането на нередности, измами, корупция и конфликти на интереси във връзка с мерките, подкрепяни от Инструмента.
- (50) Комисията следва да гарантира наличието на ясни механизми за мониторинг и оценка, за да се осигури ефективна отчетност и прозрачност при изпълнението на бюджета на Съюза, както и за да се гарантира ефективна оценка на напредъка към постигането на целите на настоящия регламент.
- (51) Комисията следва да представя на Европейския парламент и на комитета, посочен в настоящия регламент, годишен доклад за напредъка в прилагането на регламента и на Инструмента.
- (52) Комисията следва да извърши оценка на Инструмента след неговото завършване.
- (53) Капацитетът за комуникация на бенефициерите следва да се повиши, за да се гарантират силни и свободни плуралистични медии, както и публична подкрепа и разбиране за ценностите на Съюза и за ползите и задълженията, произтичащи от евентуално членство в Съюза, като същевременно се противодейства на

дезинформацията и манипулирането на информация. Видимостта на финансирането от Съюза също следва да се гарантира.

- (54) Доколкото целите на настоящия регламент не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, а могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от ДЕС. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в посочения член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигането на тези цели.
- (55) Като се имат предвид амбициозните общи цели на Инструмента в рамките на кратък период на изпълнение, настоящият регламент следва да влезе в сила в деня след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*,

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

ГЛАВА I

Общи разпоредби

Член 1

Предмет

1. С настоящия регламент се създава Инструмент за реформи и растеж за Западните Балкани (наричан по-нататък „Инструментът“).
С него се определят целите на Инструмента, неговото финансиране, бюджетът за периода 2024—2027 г., формите на финансирането от Съюза по Инструмента и правилата за предоставяне на това финансиране.
2. Чрез Инструмента се предоставя помощ на Западните Балкани за осъществяване на социално-икономически реформи и инвестиции за изпълнение на съответните им програми за реформи съгласно посоченото в глава III.

Член 2

Определения

За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

1. „Бенефициер“ означава Албания, Босна и Херцеговина, Косово*, Черна гора, Северна Македония и Сърбия.
2. „Пакет относно разширяването“ означава годишното съобщение относно политиката на ЕС за разширяване и придружаващите го работни документи на службите на Комисията.
3. „Споразумение относно Инструмента“ означава договореност, сключена между Комисията и бенефициера, в която се определят принципите на финансовото сътрудничество между бенефициера и Комисията съгласно настоящия

---

* Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244/1999 на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

регламент. Тази договореност представлява споразумение за финансиране по смисъла на член 114, параграф 2 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 по отношение на средствата по член 6, параграф 2, буква а).

4. „Споразумение за заем“ означава договореност, сключена между Комисията и бенефициера, в която се определят условията, приложими към подпомагането по Инструмента.
5. „Програми за реформи“ означава цялостен пакет от съгласуван и приоритизиран набор от целенасочени реформи и приоритетни инвестиционни области във всеки бенефициер, включително условия за плащане, които показват задоволителен напредък или завършване на тези мерки, и индикативен график за изпълнението на тези мерки.
6. „Мерки“ означава реформи и инвестиции съгласно програмите за реформи в съответствие с глава III.
7. „Условия за плащане“ означава условия за отпускането на средства под формата на наблюдаеми и измерими качествени или количествени етапи, които бенефициерите трябва да изпълнят, определени в програмите за реформи съгласно глава III като условия за отпускането на средства.
8. „Операция за смесено финансиране“ означава операция, подкрепяна от бюджета на Съюза, която съчетава неподлежащи на връщане форми на подкрепа от бюджета на Съюза с подлежащи на връщане форми на подкрепа от финансови институции в областта на развитието, от други публични финансови институции или от търговски финансови институции и инвеститори.

Член 3

Цели на Инструмента

1. Общите цели на Инструмента са:
  - а) ускоряване на регионалната икономическа интеграция и постепенната интеграция в единния пазар на Съюза;
  - б) ускоряване на социално-икономическата конвергенция на икономиките на бенефициерите със Съюза;
  - в) ускоряване на привеждането в съответствие с ценностите, правото, правилата, стандартите, политиките и практиките на Съюза с оглед членство в Съюза.
2. Специфичните цели на Инструмента включват:
  - а) ускоряване на прехода на бенефициерите към устойчиви и приобщаващи икономики, способни да устоят на конкурентния пазарен натиск на единния пазар на Съюза, и към стабилна инвестиционна среда;
  - б) стимулиране на регионалната икономическа интеграция, по-специално чрез напредък в създаването на общия регионален пазар;
  - в) засилване на икономическата интеграция на бенефициерите с единния пазар на Съюза;
  - г) подпомагане на регионалната икономическа интеграция и засилената интеграция с единния пазар на ЕС чрез подобряване на свързаността в региона в съответствие с трансевропейските мрежи;

- д) ускоряване на екологичния преход в съответствие със Зелената програма за Западните Балкани от 2020 г. във всички икономически сектори, особено енергетиката, включително прехода към декарбонизирана, неутрална и издръжлива спрямо изменението на климата и кръгова икономика;
- е) насърчаване на цифровата трансформация като средство за устойчиво развитие и приобщаващ растеж;
- ж) стимулиране на иновациите, особено за МСП и в подкрепа на екологичния и цифровия преход;
- з) стимулиране на качествено образование, обучение, преквалификация и повишаване на квалификацията, както и на политиките за заетост;
- и) допълнително укрепване на основите на процеса на разширяване, включително върховенството на закона, демокрацията, зачитането на правата на човека и основните свободи, чрез насърчаване на независимата съдебна система, засилената сигурност и борбата с измамите, корупцията, организираната престъпност, изпирането на пари, финансирането на тероризма, отклонението от данъчно облагане и данъчните измами; спазване на международното право; укрепване на свободата на медиите и академичната свобода, както и на благоприятната среда за гражданското общество; насърчаване на социалния диалог; насърчаване на равенството между половете, недискриминацията и толерантността, както и гарантиране и укрепване на зачитането на правата на лицата, принадлежащи към малцинства;
- й) повишаване на ефективността на публичната администрация и подкрепа за прозрачността, структурните реформи и доброто управление на всички равнища, включително в областта на управлението на публичните финанси, обществените поръчки и контрола на държавните помощи; подкрепа на инициативи и органи, участващи в подпомагането и налагането на международно правосъдие в бенефициерите от Западните Балкани.

Член 4 *Общи принципи*

1. Сътрудничеството по линия на Инструмента се основава на принципите за ефективност на развитието и ги насърчава, за всички условия, а именно водеща роля на бенефициерите по отношение на приоритетите за развитие, акцент върху резултатите, приобщаващи партньорства, прозрачност и взаимна отчетност. Сътрудничеството се основава на ефективното и ефикасно разпределяне и използване на ресурсите.
2. Подкрепата от Инструмента е в допълнение към подкрепата, предоставяна по линия на други програми и инструменти на Съюза. Дейностите, допустими за финансиране по настоящия регламент, може да получават подкрепа от други програми и инструменти на Съюза, при условие че тази подкрепа не покрива същите разходи.
3. За да насърчат взаимното допълване и ефикасността на своите действия, Комисията и държавите членки си сътрудничат и се стремят да избягват дублирането на помощта по настоящия регламент и друга помощ, предоставяна

от Съюза, държавите членки, трети държави, многостранни и регионални организации и субекти, като например международни организации и съответните международни финансови институции, агенции и донори извън Съюза, в съответствие с установените принципи за укрепване на оперативната координация в областта на външната помощ, включително чрез засилена координация с държавите членки на местно равнище.

4. Дейностите по Инструмента интегрират смекчаването на изменението на климата и адаптирането към него, биологичното разнообразие и опазването на околната среда, правата на човека, демокрацията, равенството между половете и когато е приложимо, намаляването на риска от бедствия и подкрепят напредъка към целите за устойчиво развитие, като насърчават интегрирани действия, с които могат да се създадат съпътстващи ползи и да се постигнат множество цели по съгласуван начин. При тези дейности се избягват блокираните активи и те се ръководят от принципите да не се нанася вреда и да не се пренебрегва никой, както и от подхода за интегриране на устойчивостта, който е в основата на Европейския зелен пакт.
5. Бенефициерите и Комисията гарантират, че равенството между мъжете и жените, интегрирането на принципа на равенство между половете и отчитането на свързаните с пола аспекти се вземат под внимание и се насърчават през целия процес на подготовка на програмите за реформи и изпълнението на Инструмента. Бенефициерите и Комисията предприемат подходящи мерки за предотвратяване на всякаква дискриминация, основана на пол, раса или етнически произход, религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация. Комисията ще докладва за тези мерки в контекста на редовните си доклади по плановете за действие относно равенството между половете.
6. С Инструмента не се подкрепят дейности или мерки, които са несъвместими с националните планове на бенефициерите в областта на енергетиката и климата, с техния национално определен принос съгласно Парижкото споразумение и с амбицията до 2050 г. да се постигне неутралност по отношение на климата или с които се насърчават инвестиции в изкопаеми горива, или които причиняват значително неблагоприятно въздействие върху околната среда или климата.
7. Комисията, в сътрудничество с държавите членки и бенефициерите, допринася за изпълнението на ангажиментите на Съюза за повишена прозрачност и отчетност при предоставянето на помощ, включително чрез насърчаване на прилагането и укрепването на системи за вътрешен контрол и политики за борба с измамите и чрез предоставяне на информация относно обема и разпределението на помощта чрез онлайн бази данни, и гарантира, че данните са съпоставими и леснодостъпни и че могат да бъдат лесно споделяни и публикувани.

Член 5

Предварителни условия за подкрепа от Съюза

1. Поддържането и зачитането от бенефициерите на ефективни демократични механизми, включително на многопартийна парламентарна система, и на върховенството на закона, както и гарантирането от тях на зачитането на всички задължения, свързани с правата на човека, включително правата на лицата, принадлежащи към малцинства, са предварителни условия за подкрепата от Инструмента. Друго предварително условие е Сърбия и Косово

да се ангажират конструктивно с нормализирането на отношенията си с оглед пълно изпълнение на всички свои съответни задължения, произтичащи от Споразумението относно пътя за нормализиране на отношенията и приложението към него относно изпълнението му, както и от всички предишни споразумения за диалог, и да започнат преговори по всеобхватното споразумение за нормализиране на отношенията.

2. Комисията извършва мониторинг на изпълнението на предварителните условия, посочени в параграф 1, преди отпускането на средства на бенефициерите по Инструмента и през целия период на предоставяне на подкрепата по Инструмента, като надлежно взема предвид най-новия пакет относно разширяването. Комисията може да приеме решение, в което да заключи, че някои от тези предварителни условия не са изпълнени, и по-специално да не отпусне средства съгласно член 21, независимо от изпълнението на условията за плащане, посочени в член 16, параграф 3.

ГЛАВА II

Финансиране и изпълнение

Член 6 Бюджет

1. Средствата, които ще се предоставят чрез Инструмента съгласно параграфи 2 и 3, не надвишават 6 000 000 000 EUR за периода 2024—2027 г.
2. Финансовият пакет за изпълнението на Инструмента през периода от 1 януари 2024 г. до 31 декември 2027 г. е в размер на 2 000 000 000 EUR, от които:
  - а) 98,5 % под формата на неподлежаща на връщане финансова подкрепа за бенефициерите за изпълнение на програмите за реформи;
  - б) 1,5 % за разходи съгласно параграф 6.
3. Подкрепата под формата на заеми е в размер до 4 000 000 000 EUR за периода от 1 януари 2024 г. до 31 декември 2027 г. Тази сума не представлява част от размера на гаранцията за външна дейност по смисъла на член 31, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2021/947.
4. Комисията определя в съответното решение за изпълнение, посочено в член 15, първоначалния индикативен размер на финансирането, налично за всеки бенефициер, по изложената в приложение I методика, като този размер се изчислява въз основа на последните налични данни към деня на влизане в сила на настоящия регламент съгласно член 29. Индикативните суми може да се променят по време на изпълнението в съответствие с принципите, изложени в член 21.
5. В съответствие с член 19 размерът на средствата, предоставени по инвестиционната рамка за Западните Балкани (ИРЗБ), посочена в член 12 от

Регламент (ЕС) 2021/1529¹⁸, е най-малко 50 % от общата сума по параграф 1. Тези средства включват цялата сума на неподлежащата на връщане финансова подкрепа, посочена в параграф 2, буква а) от настоящия член, след приспадане на сумата на провизиите.

6. Средствата, посочени в параграф 2, буква б), може да се използват за техническа и административна помощ за изпълнението на Инструмента, като например дейности за подготовка, мониторинг, контрол, одит и оценка, които са необходими за управлението на Инструмента и постигането на неговите цели, по-специално проучвания, срещи на експерти, обучения, консултации с органи на бенефициерите, конференции, консултации със заинтересовани страни, информационни и комуникационни дейности, включително приобщаващи действия за популяризиране, и институционална комуникация за политическите приоритети на Съюза, доколкото те са свързани с целите на настоящия регламент, разходи, свързани с ИТ мрежи, предназначени за обработка и обмен на информация, институционални информационнотехнологични средства, както и всички други разходи в централата и делегациите на Съюза за административна и координационна подкрепа, необходима за Инструмента. И накрая, средствата може също така да покриват разходите за други дейности за подпомагане, като контрол на качеството и мониторинг на проектите или програмите на място, и разходите за партньорски консултации и експерти за оценката и изпълнението на реформите и инвестициите.

Член 7

Изпълнение и форми на финансирането от Съюза

1. Инструментът се изпълнява в съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 чрез пряко управление или чрез непряко управление с някой от субектите, посочени в член 62, параграф 1, първа алинея, буква в) от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046.
2. Финансирането от Съюза може да бъде предоставено под всяка от формите, определени в Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046, по-специално финансова помощ, безвъзмездни средства, обществени поръчки и операции за смесено финансиране.
3. В зависимост от необходимия оперативен и финансов капацитет упълномощеният субект, изпълняващ операции за смесено финансиране, може да бъде Европейската инвестиционна банка или Европейският инвестиционен фонд, многостранни международни финансови институции, като Европейската банка за възстановяване и развитие, или двустранни европейски финансови институции, като банки за развитие. Когато е възможно, изпълнението на операции за смесено финансиране в рамките на Инструмента се допълва от допълнителни форми на финансова подкрепа от държавите членки или от трети страни.

---

¹⁸ Регламент (ЕС) 2021/1529 на Европейския парламент и на Съвета от 15 септември 2021 г. за създаване на Инструмент за предприемаческа помощ (ИПП III) (ОВ L 330, 20.9.2021 г.).

Член 8

Правила за допустимостта на лицата и субектите, за произхода на доставките и материалите и за ограниченията по Инструмента

1. В процедурите за възлагане на обществени поръчки и за предоставяне на безвъзмездни средства за дейности, финансирани по линия на Инструмента, могат да участват международни и регионални организации и всички физически лица, които са граждани на, както и юридическите лица, които са действително установени в:
  - а) държавите членки, бенефициерите, договарящите се страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство и държавите, обхванати от приложение I към Регламент (ЕС) 2021/947 и приложение I към Регламент (ЕС) 2021/1529;
  - б) държавите, за които Комисията е установила реципрочен достъп до външна помощ в бенефициерите.
2. Реципрочният достъп, посочен в параграф 1, буква б), може да бъде предоставен за ограничен срок от най-малко една година, когато дадена държава предостави допустимост при еднакви условия за субекти от Съюза и от държави, които отговарят на условията за допустимост съгласно Инструмента.

Комисията взема решение относно реципрочния достъп след консултация със съответния бенефициер.
3. Всички доставки и материали, финансирани и доставяни по Инструмента, произхождат от държавите, посочени в параграф 1, букви а) и б), освен ако доставките и материалите не могат да бъдат набавени при разумни условия с произход от нито една от тези държави. Освен това се прилагат правилата за ограниченията, посочени в параграф 6.
4. Правилата за допустимостта по настоящия член не се прилагат и не създават ограничения, свързани с гражданството, за физическите лица, наети от или сключили договор по друг законен начин с изпълнител или, когато това е приложимо, подизпълнител, отговарящ на условията за допустимост, освен когато ограниченията, свързани с гражданството, се основават на правилата, предвидени в параграф 6.
5. За действията, които са съфинансирани от даден субект или са изпълнявани при пряко управление или непряко управление със субекти, посочени в член 62, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046, се прилагат и правилата на тези субекти. Това не засяга ограниченията, установени съгласно параграф 6, които се отразяват надлежно в споразуменията, сключени с тези субекти.
6. Правилата за допустимостта и за произхода на доставките и материалите, посочени в параграфи 1 и 3, и правилата за гражданството на физическите лица, посочени в параграф 4, могат да бъдат ограничени по отношение на гражданството, географското местоположение или естеството на юридическите лица, участващи в процедурите за възлагане на обществени поръчки или за предоставяне на безвъзмездни средства, и по отношение на географския произход на доставките и материалите в следните случаи:

- а) когато такива ограничения се изискват поради специфичния характер и/или цели на дейността или конкретната процедура за възлагане на обществени поръчки или за предоставяне на безвъзмездни средства и/или когато тези ограничения са необходими за ефективното изпълнение на действието;
  - б) когато действието или конкретните процедури за възлагане на обществени поръчки или за предоставяне на безвъзмездни средства засягат сигурността или обществения ред, и по-специално стратегически активи и интереси на Съюза, неговите държави членки или някой от бенефициерите, включително сигурността, издръжливостта и защитата на целостта на цифровата инфраструктура (включително инфраструктурата за 5G мрежи), комуникационните и информационните системи и свързаните с тях вериги на доставките.
7. Оферентите и кандидатите от държави, които не отговарят на условията за допустимост, могат да бъдат допуснати като отговарящи на тези условия в случай на спешна нужда или липса на услуги на пазарите в съответните държави или територии или в други надлежно обосновани случаи, в които прилагането на правилата за допустимостта би направило осъществяването на дадено действие невъзможно или изключително трудно.

Член 9

Споразумение относно Инструмента

1. За изпълнението на Инструмента Комисията сключва с всеки бенефициер споразумение относно Инструмента, в което се определят задълженията и условията за плащане, които бенефициерите трябва да изпълнят, за да им бъде предоставено финансиране по Инструмента.
2. Споразумението относно Инструмента се допълва от споразумения за заем съгласно член 17, в които се определят конкретни разпоредби за управлението и изпълнението на финансирането, предоставяно под формата на заеми.
3. Финансирането се предоставя на бенефициерите само след влизането в сила на съответните споразумения относно Инструмента и на приложимите споразумения за заем.
4. Със споразумението относно Инструмента и споразуменията за заем, сключени с всеки от бенефициерите, както и със споразуменията, сключени с лица или субекти, които получават средства от Съюза, се гарантира изпълнението на задълженията, посочени в член 129 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046.
5. В споразумението относно Инструмента се определят необходимите подробни разпоредби по отношение на:
  - а) ангажимента на бенефициера да постигне напредък в подобряването на ефикасността и ефективността на системите си за контрол и да засили борбата с изпирането на пари, финансирането на тероризма, избягването на данъци, данъчните измами и отклонението от данъчно облагане;
  - б) правилата за отпускане, неотпускане, намаляване и преразпределяне на средства в съответствие с член 21;
  - в) дейностите, свързани с управлението, контрола, надзора, мониторинга, оценката, докладването и одита в рамките на Инструмента, както и

прегледите на системите, разследванията, мерките за борба с измамите и сътрудничеството;

- г) правилата за докладване до Комисията за това дали и как са изпълнени условията за плащане, посочени в член 12;
- д) правилата относно данъците, митата и таксите в съответствие с член 27, параграфи 9 и 10 от Регламент (ЕС) 2021/947;
- е) мерките за предотвратяване, разкриване, разследване и коригиране на нередности, измами, корупция и конфликти на интереси, както и задължението за незабавно уведомяване на Комисията и OLAF за предполагаемите или действителни случаи на нередности, измами, корупция и конфликт на интереси и последващите действия спрямо такива случаи;
- ж) задълженията, посочени в членове 22 и 23, включително точни правила и срокове за събиране на данни от бенефициера и осигуряването на достъп на Комисията и OLAF;
- з) процедура, с която да се гарантира, че исканията за плащане на подкрепата под формата на заем са в рамките на наличната сума на заема, като се вземе предвид член 6, параграф 3;
- и) правото на Комисията да намали пропорционално подкрепата по линия на Инструмента и да събере сумите, изразходвани за постигането на целите на Инструмента, или да поиска предсрочно погасяване на заема в случаи на нередности, измама, корупция и конфликти на интереси, засягащи финансовите интереси на Съюза, които не са коригирани от бенефициера, или при тежко нарушение на задължение, произтичащо от споразумението относно Инструмента;
- й) правилата и условията за докладване от бенефициерите за целите на мониторинга на изпълнението на Инструмента и оценяването на постигането на целите, определени в член 3.

Член 10

Преноси, годишни траншове и бюджетни кредити за поети задължения

1. Чрез дерогация от член 12, параграф 4 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 неизползваните бюджетни кредити за поети задължения и бюджетни кредити за плащания по Инструмента се пренасят автоматично, като за такива пренесени бюджетни кредити срокът съответно за поемане на задължения и за използване е до 31 декември на следващата финансова година. Пренесената сума се използва първа през следващата финансова година.
2. Комисията информира Европейския парламент и Съвета за бюджетните кредити за поети задължения, пренесени в съответствие с член 12, параграф 6 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046.
3. Чрез дерогация от член 15 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 относно правилата за повторно предоставяне на бюджетни кредити, бюджетните кредити за поети задължения, съответстващи на размера на отменените бюджетни задължения в резултат на пълно или частично неизпълнение на дадено действие по Инструмента, се предоставят отново за първоначалния бюджетен ред.

4. Бюджетните задължения за действия, които надхвърлят една финансова година, могат да се разпределят за няколко години под формата на годишни траншове в съответствие с член 112, параграф 2 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046.

ГЛАВА III

Програми за реформи

Член 11

Представяне на програмите за реформи

1. За да получи каквато и да е подкрепа по линия на Инструмента, всеки бенефициер представя на Комисията програма за реформи за срока на действие на Инструмента, която се основава на частта за структурните реформи от последната програма за икономически реформи и свързаните с нея съвместни насоки за политиките, договорени в рамките на икономическия и финансов диалог през май 2023 г., неговата национална стратегия за растеж — когато е приложимо, преразгледаната методика относно разширяването, последния пакет относно разширяването и Икономическия и инвестиционен план за Западните Балкани.
2. В програмите за реформи се посочват реформите, които трябва да бъдат предприети от бенефициера, както и инвестиционните области за постигане на общите и специфичните цели, определени в член 3. Програмите за реформи включват мерки за изпълнение на реформите чрез цялостен и съгласуван пакет. В основните области, включително върховенството на закона, борбата с корупцията, основните права и свободата на словото, програмите за реформи отразяват оценките в последния пакет относно разширяването.
3. Програмата за реформи е съгласувана с последната рамка на макроикономическата и фискалната политика, представена на Комисията в контекста на икономическия и финансов диалог с ЕС.
4. Програмите за реформи са съгласувани с приоритетите за реформи, определени в контекста на пътя за присъединяване на бенефициера и други съответни документи, като например споразумението за стабилизиране и асоцииране, националния план в областта на енергетиката и климата, национално определения принос по Парижкото споразумение и амбицията за постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г., и допринасят за постигането на тези приоритети за реформи.
5. В програмите за реформи се зачитат общите принципи, посочени в член 4.
6. Комисията приканва бенефициерите да представят в срок от три месеца от влизането в сила на настоящия регламент съответните си програми за реформи.
7. В случай на преразпределение на подкрепата по Инструмента, което води до получаване на допълнителна подкрепа от даден бенефициер, Комисията приканва бенефициера да представи в срок от три месеца преразгледана програма за реформи за оставащия срок на Инструмента.

Член 12

Принципи за финансиране съгласно програмите за реформи

1. Инструментът стимулира изпълнението на програмата за реформи на всеки бенефициер, като поставя условия за плащане за отпускането на средства. Тези условия за плащане се прилагат за средствата по член 6, параграф 2, буква а) и член 6, параграф 3 и са под формата на качествени или количествени етапи. Тези етапи отразяват напредъка в конкретните социално-икономически реформи, включително по отношение на основите на процеса на разширяване и върховенството на закона, свързани с постигането на различните цели на Инструмента, посочени в член 3, в съответствие с последния пакет относно разширяването.

Изпълнението на условията за плащане води до пълно или частично отпускане на средства в зависимост от степента на тяхното изпълнение.
2. По отношение на финансирането, осъществявано чрез фонда, посочен в член 19, изпълнението на условията за плащане, посочени в параграф 1, представлява предварително потвърждение. Средствата се плащат след получаване на искане за плащане, подадено от управителите на съвместния фонд, създаден по линия на ИРЗБ за получаване на вноски от донори.
3. Макрофинансовата стабилност, доброто управление на публичните финанси, прозрачността и надзорът на бюджета са общи условия за плащания, които трябва да бъдат изпълнени, за да бъдат отпуснати средства.

Член 13

Съдържание на програмите за реформи

1. В програмите за реформи се определят по-специално следните елементи, които са мотивирани и обосновани:
  - а) мерки, представляващи съгласуван, всеобхватен и адекватно балансиран отговор на целите, посочени в член 3, включително структурни реформи, инвестиции и мерки за гарантиране на спазването на предварителните условия, ако е необходимо;
  - б) обяснение как мерките са съгласувани с принципите, стратегиите, плановете и програмите, посочени в член 11;
  - в) обяснение на степента, до която се очаква мерките да допринесат за постигането на целите в областта на климата и околната среда;
  - г) по отношение на реформите и инвестициите — индикативен график и предвидените условия за плащане, които трябва да бъдат изпълнени за отпускането на средства, под формата на качествени и количествени етапи, които да бъдат осъществени най-късно до 31 август 2027 г.;
  - д) механизмите за ефективен мониторинг, докладване и оценка на програмата за реформи от бенефициера, включително съответните показатели, посочени в параграф 2;
  - е) обяснение на системата на бенефициера за ефективно предотвратяване, разкриване и коригиране на нередности, измами, корупция и конфликти на интереси, както и за прилагане на правилата за контрол на държавните помощи;

ж) друга информация, която е от значение.

2. Програмите за реформи са ориентирани към постигането на резултати и включват показатели за оценка на напредъка в постигането на определени в тях общи и специфични цели. Тези показатели се основават, когато е подходящо и уместно, на международно договорени показатели и на вече налични показатели, свързани с политиките на бенефициерите. Показателите също така се съгласуват, доколкото е възможно, с ключовите корпоративни показатели, включени в рамката за резултатите на Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП III), в рамката за измерване на резултатите на ЕФУР+ и в ИРЗБ.

Член 14

Оценка от Комисията на програмите за реформи

1. Комисията оценява без неоснователно забавяне уместността, изчерпателността и целесъобразността на програмата за реформи на всеки бенефициер или, когато е приложимо, на всяко изменение на тази програма. При извършването на тази оценка Комисията действа в тясно сътрудничество със съответния бенефициер и може да прави забележки или да изисква допълнителна информация.
2. При оценката на програмите за реформи Комисията взема предвид съответната налична аналитична информация за бенефициера, предоставените от бенефициера обосновка и елементи, посочени в член 13, както и всяка друга подходяща информация, като например информацията, посочена в член 11.
3. При оценката си Комисията взема предвид по-специално следните критерии:
  - а) дали програмата за реформи представлява уместен, всеобхватен, съгласуван и адекватно балансиран отговор на целите, посочени в член 3;
  - б) дали може да се очаква, че програмата за реформи ще ускори напредъка към преодоляване на социално-икономическите различия между бенефициера и Съюза и по този начин ще подобри тяхното икономическо, социално и екологично развитие и ще подпомогне сближаването със стандартите на Съюза;
  - в) дали може да се очаква, че програмата за реформи ще ускори прехода на бенефициерите към устойчиви, неутрални и издръжливи спрямо изменението на климата и приобщаващи икономики чрез подобряване на регионалната свързаност, постигане на напредък в двойния екологичен и цифров преход, включително в областта на биологичното разнообразие, и чрез стимулиране на иновациите, образованието и уменията и по-широкия пазар на труда;
  - г) дали може да се очаква, че програмата за реформи ще укрепи допълнително основите на процеса на разширяване, както е определено в член 3, параграф 2, буква и).
  - д) дали програмата за реформи обхваща по подходящ начин потенциалните рискове за спазването на предварителните условия и условията за плащане;
  - е) дали условията за плащане, предложени от бенефициера, са подходящи, амбициозни и съгласувани с оценката от последния пакет относно разширяването, както и дали са достатъчно съдържателни и ясни, за да

позволят съответното отпускане на средства при изпълнението им, и дали предложените показатели за отчитане са подходящи и достатъчни за извършване на мониторинг и докладване за постигнатия напредък по отношение на общите цели;

- ж) дали се очаква предложените от бенефициера механизми да осигурят ефективно предотвратяване, разкриване и коригиране на нередности, измами, корупция и конфликти на интереси при използването на средствата по линия на Инструмента и да гарантират, че няма двойно финансиране от Инструмента и от други програми на Съюза, както и от други донори.
4. За целите на оценката на програмите за реформи, представени от бенефициерите, Комисията може да бъде подпомагана от експерти.

Член 15

Решение за изпълнение на Комисията

1. При положителна оценка в съответствие с член 14 Комисията одобрява посредством решение за изпълнение програмата за реформи, представена от бенефициера, или, когато е приложимо, нейното изменение, представено в съответствие с член 16. Това решение за изпълнение се приема в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 27, параграф 2.
2. В решението за изпълнение на Комисията се определят реформите, които трябва да бъдат извършени от бенефициера, инвестиционните области, които трябва да бъдат подкрепени, и условията за плащане, произтичащи от програмата за реформи, включително индикативния график.
3. В решението за изпълнение на Комисията се определят също така:
  - а) индикативният размер на общите средства, налични за бенефициера, и траншовете, които е планирано да бъдат отпуснати, включително предварителното финансиране, структурирано в съответствие с член 13, след като бенефициерът изпълни задоволително съответните условия за плащане под формата на качествени и количествени етапи, определени във връзка с изпълнението на програмата за реформи;
  - б) разпределението по траншове финансиране между подкрепата под формата на заем и неподлежащата на връщане подкрепа;
  - в) срокът, в който трябва да бъдат изпълнени условията за окончателно плащане за реформите;
  - г) механизмите и графикът за мониторинг, докладване и изпълнение на програмата за реформи, включително, когато е приложимо, необходимите мерки за спазване на член 24;
  - д) посочените в член 13, параграф 2 показатели за оценка на напредъка към постигането на общите и специфичните цели, определени в член 3.

Член 16

Изменения на програмите за реформи

1. Когато програмата за реформи, включително съответните условия за плащане, вече не е изпълнима от бенефициера, частично или изцяло, поради обективни

обстоятелства, бенефициерът може да предложи изменена програма за реформи. В този случай бенефициерът може да отправи обосновано искане до Комисията за изменение на решението за изпълнение, посочено в член 15, параграф 1.

2. Комисията може да изменя решението за изпълнение, по-специално за да отчете промяната в наличните суми в съответствие с принципите по член 21.
3. Когато счете, че изложените от бенефициера причини оправдават изменение на програмата за реформи, Комисията извършва оценка на изменената програма за реформи в съответствие с член 14 и може да измени решението за изпълнение, посочено в член 15, параграф 1, без неоснователно забавяне.
4. В измененията Комисията може да приеме срокове за условията за плащане, продължаващи до 2028 г. Това не се отразява на крайния срок, определен в член 21, параграф 8.

Член 17

Споразумение за заем и операции по получаване и отпускане на заеми

1. За да се финансира подкрепата по линия на Инструмента под формата на заеми, Комисията се оправомощава да заема, от името на Съюза, необходимите средства на капиталовите пазари или от финансови институции в съответствие с член 220а от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046.
2. Чрез дерогация от член 220, параграф 4 от Финансовия регламент плащанията на заемите може да се извършват чрез ИРЗБ от името на бенефициера. Събраните вземания се прехвърлят на бенефициера.
3. Комисията сключва споразумение за заем с бенефициера. В споразумението за заем се определят максималният размер на заема, периодът на наличност и подробните условия за подкрепата по Инструмента под формата на заеми. Максималният срок на заемите е 40 години от датата на подписване на споразумението за заем.

В допълнение към и чрез дерогация от член 220, параграф 5 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 в споразумението за заем се посочват размерът на предварителното финансиране и правилата за уравниране на предварителното финансиране.

По отношение на изпълняваните чрез ИРЗБ суми по заеми в споразумението за заем се предвижда също:

- а) че бенефициерът неотменимо и безусловно упълномощава Комисията да извършва плащания към субекта, изпълняващ фонда, при поискване от този субект и че чрез извършването на плащането към въпросния субект тя се освобождава от задълженията си за плащане към бенефициера;
- б) задължението на бенефициера да поеме разходите за изпълнение и всички такси, дължими във връзка с изпълнението на фонда, в съответствие с условията, договорени между Комисията и субекта, изпълняващ фонда.

Член 18

Провизиране

1. В съответствие с член 211, параграф 1 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 за заемите по настоящия регламент се създават провизии в размер на 9 % при предоставяне на всички средства, попадащи в обхвата на член 6, параграф 3 от настоящия регламент. Провизиите се създават от пакета, посочен в член 6, параграф 2, буква а).

Бюджетните задължения за провизиите се поемат до 31 декември 2027 г. Чрез дерогация от последното изречение от член 211, параграф 2 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 провизиите се плащат постепенно и се формират изцяло най-късно при пълното плащане на заемите.
2. Провизиите се превеждат в общия фонд „Провизии“. Те може да обхващат и заеми за макрофинансова помощ в съответствие с член 31, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2021/947. Процентът на провизиране се преразглежда най-малко на всеки три години след влизането в сила на настоящия регламент.
3. Комисията е оправомощена да приеме делегиран акт в съответствие с член 26 за изменение на процента на провизиране, като същевременно прилага критериите, посочени в член 211, параграф 2 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046.

Член 19

Изпълнение на инвестиционни проекти и програми по линия на инвестиционната рамка за Западните Балкани

1. За да се използва ефектът на лоста от финансовата подкрепа на ЕС за привличане на допълнителни инвестиции, инфраструктурните инвестиции в подкрепа на програмите за реформи се осъществяват чрез ИРЗБ.
2. В решението за изпълнение на Комисията, посочено в член 15, се определя размерът на средствата, които ще бъдат предоставени за използване по линия на ИРЗБ.
3. След приемането на решението, посочено в член 21, параграф 3, Комисията представя съответните предложения за инвестиционни проекти или програми за становище на Оперативния съвет на ИРЗБ, посочен в член 35, параграф 8 от Регламент (ЕС) 2021/947.
4. Най-малко 37 % от подлежащата на връщане финансова подкрепа, предоставяна чрез ИРЗБ, е съобразена с целите в областта на климата.
5. Финансирането по линия на Инструмента, предоставяно от финансовия пакет, посочен в член 6, параграф 2, буква а), след приспадане на сумата на провизиите, се изпълнява чрез непряко управление, като се взема предвид набор от инвестиции, и се осигурява постепенно чрез вноски, плащани в съвместния фонд, създаден по линия на ИРЗБ за получаване на вноски от донори.
6. Това финансиране не се предоставя за инвестиции, подпомагани от съвместния фонд, докато не бъде прието решението, посочено в член 21, параграф 3.
7. Финансирането по линия на Инструмента, осигурено от заемите, посочени в член 6, параграф 5, се предоставя чрез ИРЗБ съгласно споразумението за заем

между Комисията и бенефициерите в съответствие с член 17, параграф 2. Общо за всички споразумения за заем управителите на съвместния фонд, посочен в член 12, параграф 2, отправят до Комисията максимум дванадесет искания за плащане годишно. Инвестиционните проекти и програми може да получават подкрепа от два източника на финансиране, посочени в параграф 1, както и от други програми и инструменти на Съюза, при условие че тази подкрепа от различни източници, програми и инструменти е в съответствие с принципа на допълняемост и не покрива едни и същи разходи.

Член 20

Предварително финансиране

1. След като програмата за реформи бъде представена на Комисията, бенефициерът може да поиска отпускане на предварително финансиране в размер до 7 % от общата сума, предвидена по Инструмента съгласно член 6, параграф 4.
2. Комисията може да отпусне исканото предварително финансиране, след като приеме решението си за изпълнение, посочено в член 15, и след като влязат в сила споразумението относно Инструмента и съответното споразумение за заем. Средствата се отпускат в съответствие с член 21, параграф 3, първо изречение и при спазване на предварителните условия, посочени в член 5.
3. Комисията взема решение относно графика за плащане на предварителното финансиране, което може да бъде платено на един или повече траншове.

Член 21

Оценка на изпълнението на условията за плащане, неотпускане, намаляване и преразпределяне на средства, правила за плащанията

1. Два пъти годишно бенефициерът подава надлежно обосновано искане за отпускане на средства по отношение на изпълнените условия за плащане, свързани с количествените и качествените етапи.
2. Комисията извършва оценка без неоснователно забавяне дали бенефициерът е изпълнил задоволително условията за плащане, определени в посоченото в член 15, параграф 1 решение за изпълнение на Комисията. Задоволителното изпълнение на тези условия за плащане предполага, че мерките, свързани със същите реформи, за които съгласно предишни решения бенефициерът е постигнал задоволително изпълнение, не са били отменени от него. Комисията може да бъде подпомагана от експерти.
3. Когато Комисията даде положителна оценка за задоволителното изпълнение на всички приложими условия, тя приема без неоснователно забавяне решение, с което се разрешава отпускането на средствата, съответстващи на тези условия. В това решение, в съответствие с разделението, установено в член 6, параграф 4, се определя размерът на средствата, които ще бъдат предоставени като финансова помощ, насочена директно към националния бюджет, и размерът на средствата, които ще бъдат предоставени чрез ИРЗБ. По отношение на тези суми решението представлява посоченото в член 12 условие за размера на средствата, които ще бъдат предоставени като финансова помощ, насочена директно към националния бюджет, и посоченото в член 12

предварително потвърждение за размера на средствата, които ще бъдат предоставени чрез ИРЗБ.

4. Когато Комисията даде отрицателна оценка за изпълнението на някое от условията съгласно индикативния график, средствата, за които се отнасят тези условия, не се отпускат. Неотпуснатите суми може да бъдат отпуснати само когато бенефициерът надлежно обоснове, като част от последващото искане за отпускане на средства, че е предприел необходимите мерки, за да гарантира задоволителното изпълнение на съответните условия.
5. Ако Комисията заключи, че бенефициерът не е предприел необходимите мерки в рамките на 12 месеца от първоначалната отрицателна оценка, посочена в параграф 6, тя намалява размера на неподлежащата на връщане финансова подкрепа и на заема пропорционално на частта, съответстваща на съответните условия за плащане. През първата година от изпълнението се прилага срок от 24 месеца, считано от първоначалната отрицателна оценка, посочена в параграф 6. Бенефициерът може да представи своите забележки в рамките на два месеца от датата, на която са му съобщени заключенията на Комисията.
6. Сумите, съответстващи на условия за плащане, които не са изпълнени до 31 декември 2028 г., не се дължат на бенефициерите и се отменят или се анулират от наличната сума на подкрепата под формата на заем, според случая.
7. Комисията може да намали размера на неподлежащата на връщане финансова подкрепа, включително чрез прихващане в съответствие с член 102 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046, или на заема при установени случаи или сериозни опасения, свързани с нередности, измами, корупция и конфликти на интереси, засягащи финансовите интереси на Съюза, които не са коригирани от бенефициера, или тежко нарушение на задължение, произтичащо от споразуменията относно Инструмента или от споразуменията за заем, включително въз основа на предоставена от OLAF информация.
8. Комисията може да реши да преразпредели всяка сума, намалена съгласно параграф 6 или 7, между други бенефициери по Инструмента, като измени решенията за изпълнение, посочени в член 15, параграф 1.
9. Що се отнася до частта от финансирането по линия на Инструмента, предоставяна като финансова помощ, насочена директно към националните бюджети на бенефициерите, чрез дерогация от член 116, параграф 2 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 срокът за плащане, посочен в член 116, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046, започва да тече от датата на съобщаване на решението, с което се разрешава извършването на плащането към бенефициера съгласно параграф 4 от настоящия член.
10. Член 116, параграф 5 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 не се прилага за плащанията, извършени като финансова помощ, насочена директно към националните бюджети на бенефициерите, съгласно настоящия член и член 22 от настоящия регламент.
11. Плащането на средства по линия на Инструмента се извършва в зависимост от наличното финансиране. Средствата се плащат на траншове. Всеки транш може да бъде платен наведнъж или на няколко части.
12. Сумата, предоставяна като финансова помощ, насочена директно към националния бюджет, се плаща след решението, посочено в параграф 3, в съответствие със споразумението за заем.

13. Плащането на каквато и да е сума от подкрепата под формата на заеми, независимо дали е насочена директно към националния бюджет, или предоставяна чрез ИРЗБ, зависи от подаването от бенефициера на искане за плащане във формата, определена в споразумението за заем.
14. Сумата, предоставяна чрез ИРЗБ, се плаща след решението, посочено в параграф 3, след искането за плащане, посочено в параграф 13, и след получаването на искане за плащане, подадено от управителите на съвместния фонд, създаден по линия на ИРЗБ за получаване на вноски от донори.

ГЛАВА IV

Защита на финансовите интереси на Съюза

Член 22

Защита на финансовите интереси на Съюза

1. При изпълнението на Инструмента Комисията и бенефициерите предприемат всички подходящи мерки за защита на финансовите интереси на Съюза, като вземат предвид принципа на пропорционалност и специфичните условия, при които ще функционира Инструментът, предварителните условия, определени в член 5, параграф 1, и условията, определени в конкретните споразумения относно Инструмента, по-специално по отношение на предотвратяването, разкриването и коригирането на случаите на измама, корупция, конфликти на интереси и нередности. Всеки бенефициер се ангажира да постигне напредък по отношение на въвеждането на ефективни и ефикасни системи за управление и контрол и осигурява възможността за събиране на неправилно платени или неправилно използвани суми.
2. В споразумението относно Инструмента се предвиждат следните задължения на бенефициера:
  - а) редовно да проверява дали предоставеното финансиране се използва в съответствие с приложимите правила, по-специално по отношение на предотвратяването, разкриването и коригирането на случаите на измама, корупция, конфликти на интереси и нередности;
  - б) да предприема подходящи мерки за предотвратяване, разкриване и коригиране на случаите на измама, корупция, конфликти на интереси и нередности, които засягат финансовите интереси на Съюза, да не допуска двойно финансиране и да предприема правни действия за събиране на присвоените средства, включително във връзка с всякакви мерки за осъществяването на реформи и инвестиционни проекти или програми съгласно програмите за реформи;
  - в) за целите на параграф 1 от настоящия член, и по-специално за проверките на използването на средства във връзка с осъществяването на реформи в рамките на програмите за реформи — да осигури събирането на подходящи данни за лицата и субектите, които получават финансиране за изпълнението на мерките от програмата за реформи по глава III, и достъпа до тези данни;

- г) да упълномощи изрично Комисията, OLAF, Сметната палата и когато е приложимо, Европейската прокуратура да упражняват правата си, предвидени в член 129 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046.
3. В споразумението относно Инструмента се предвижда също така правото на Комисията да намалява пропорционално подкрепата по линия на Инструмента и да събира сумите, изразходвани за постигането на целите на Инструмента, или да иска предсрочно погасяване на заема в случаи на нередности, измама, корупция и конфликти на интереси, засягащи финансовите интереси на Съюза, които не са коригирани от бенефициера, или при тежко нарушение на задължение, произтичащо от това споразумение. При вземането на решение относно размера на сумата за събиране и на намаляването на подкрепата или относно сумата, която трябва да бъде предсрочно погасена, Комисията спазва принципа на пропорционалност и взема предвид тежестта на нередността, измамата, корупцията или конфликта на интереси, засягащи финансовите интереси на Съюза, или на нарушението на задължение. На бенефициера се дава възможност да изложи своите коментари, преди да бъде извършено намаляването или да бъде поискано предсрочното погасяване.
4. Лицата и субектите, изпълняващи средства по Инструмента, незабавно докладват на Комисията и на OLAF за всички предполагаеми случаи на измама, корупция, конфликт на интереси и нередности, засягащи финансовите интереси на Съюза.

Член 23

Роля на националните вътрешни системи и националните одитни органи

1. Що се отнася до частта от финансирането по линия на Инструмента, предоставяна като финансова помощ, насочена директно към националните бюджети на бенефициерите, Комисията се опира на съществуващите и подобрените системи за вътрешен контрол на бенефициерите, включително на националните одитни органи и когато е приложимо, на координационните служби за борба с измамите на всеки бенефициер, създадени в рамките на Инструмента за предприсъединителна помощ.
- През първите години от изпълнението на програмите за реформи се дава приоритет на реформите, свързани с преговорна глава 32, по-специално относно управлението на публичните финанси и вътрешния контрол, както и относно борбата с измамите, заедно с глави 23 и 24, особено що се отнася до правосъдието, корупцията и организираната престъпност, и глава 8, по-специално относно контрола на държавните помощи.
2. Бенефициерите докладват без забавяне на Комисията за нередностите, включително измамите, които са били предмет на първоначално заключение по административен или съдебен ред, и я информират за хода на административните и съдебните производства във връзка с такива нередности. Това докладване се извършва по електронен път чрез системата за управление на нередностите, създадена от Комисията.
3. Субектите, посочени в параграф 2, поддържат редовен диалог с Европейската сметна палата, OLAF и когато е целесъобразно, Европейската прокуратура.

4. Комисията може да извършва подробни прегледи на системите за изпълнение на националния бюджет въз основа на оценка на риска и диалог с националните одитни органи, както и да отправя препоръки за подобряване на системите.
5. Комисията може да приема препоръки към бенефициера за всички случаи, когато според нея компетентните органи не са предприели необходимите мерки за предотвратяване, разкриване и коригиране на измами, корупция, конфликт на интереси и нередности, които са засегнали или съществува сериозен риск да засегнат доброто финансово управление на разходите, финансирани по Инструмента, и във всички случаи, когато установи слабости, засягащи концепцията и функционирането на системата за контрол, въведена от органите. Съответният бенефициер изпълнява тези препоръки или предоставя обосновка защо не ги е изпълнил.

ГЛАВА V

Мониторинг, докладване и оценка

Член 24

Мониторинг и докладване

1. Комисията извършва мониторинг върху изпълнението на Инструмента и оценка на постигането на целите, определени в член 3. Мониторингът на изпълнението е целенасочен и пропорционален на дейностите, които се извършват в рамките на Инструмента. Очаква се показателите, посочени в член 13, параграф 2, да допринесат за извършвания от Комисията мониторинг на Инструмента.
2. В споразумението относно Инструмента, посочено в член 9, се определят правилата и редът за докладване от бенефициерите до Комисията за целите на параграф 1.
3. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета годишен доклад относно напредъка към постигане на целите на настоящия регламент.
4. Комисията представя доклада, посочен в параграф 3, на комитета, посочен в член 27.

Член 25

Оценка на Инструмента

1. След 31 декември 2027 г., но най-късно до 31 декември 2031 г., Комисията извършва последваща оценка на Регламента. В тази последваща оценка се оценява приносът на Съюза за постигането на целите на настоящия регламент.
2. Последващата оценка се основава на принципите от добрата практика на Комитета за подпомагане на развитието към ОИСР, като се цели да се установи дали са постигнати целите и да се формулират препоръки за подобряване на бъдещите действия.

Комисията съобщава констатациите и заключенията от тази последваща оценка, както и своите забележки и последващи действия на Европейския парламент, Съвета и държавите членки. Последващата оценка може да бъде

обсъждана по искане на държавите членки. Резултатите се вземат предвид при подготвянето на бъдещите програми и действия и при разпределението на ресурсите. Тази последваща оценка и последващите действия се оповестяват публично.

Комисията приобщава в подходяща степен всички заинтересовани страни, включително бенефициери, социални партньори, организации на гражданското общество и местни органи, в процеса на оценяване на финансирането от Съюза, предоставено по линия на настоящия регламент, и може, ако е подходящо, да се стреми да извършва съвместни оценки с държавите членки и други партньори с активното участие на бенефициерите.

ГЛАВА VI

Заклучителни разпоредби

Член 26

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.
2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член 18, се предоставя на Комисията за неопределен срок, считано от датата на влизане в сила на настоящия регламент.
3. Делегирането на правомощия, посочено в член 18, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в *Официален вестник на Европейския съюз* или на по-късна дата, посочена в решението. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.
4. Преди приемането на делегиран акт Комисията се консултира с експерти, определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Междуйнституционалното споразумение за по-добро законотворчество от 13 април 2016 г.
5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.
6. Делегиран акт, приет съгласно член 18, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от един месец след нотифицирането на същия акт на Европейския парламент и Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Посоченият срок може да се удължи с един месец по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

Член 27
Процедура на комитет

1. Комисията се подпомага от комитет. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.
2. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

Член 28
Информация, комуникация и публичност

1. Комисията може да извършва комуникационни дейности, за да осигури видимостта на финансирането от Съюза за финансовата подкрепа, предвидена в програмите за реформи, включително чрез съвместни комуникационни дейности с бенефициерите. Комисията може, по целесъобразност, да гарантира, че подкрепата по линия на Инструмента се съобщава и посочва чрез декларация за финансирането.
2. Получателите на финансиране от Съюза посочват неговия произход и осигуряват видимостта на това финансиране, включително, ако е приложимо, чрез поставяне на емблемата на Съюза и на подходяща декларация за финансирането, гласяща „финансирано от Европейския съюз“, по-специално когато популяризират действията и резултатите от тях, като предоставят съгласувана, ефективна и пропорционална целева информация на различни видове публика, включително медиите и обществеността.
3. Комисията осъществява информационни и комуникационни дейности по отношение на Инструмента, на действията, предприети по линия на Инструмента, и на постигнатите резултати. Финансовите ресурси, разпределени за Инструмента, допринасят също така за институционалната комуникация по политическите приоритети на Съюза, доколкото тези приоритети са свързани с целите, посочени в член 3.

Член 29
Влизане в сила

Настоящият регламент влиза в сила в деня след деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател

ЗАКОНОДАТЕЛНА ФИНАНСОВА ОБОСНОВКА

1. РАМКА НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА

1.1. Наименование на предложението/инициативата

Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Инструмента за реформи и растеж за Западните Балкани

1.2. Съответни области на политиката

Отношения на ЕС с останалата част от света

1.3. Предложението/инициативата е във връзка с:

☒ **ново действие**

☐ **ново действие след пилотен проект/подготвително действие**¹⁹

☐ **продължаването на съществуващо действие**

☐ **сливане или пренасочване на едно или няколко действия към друго/ново действие**

1.4. Цели

1.4.1. Общи цели

Стратегическите цели на Инструмента са да се ускори социално-икономическата конвергенция на икономиките на Западните Балкани с ЕС чрез подкрепа за реформи и целенасочени инвестиции.

Инструментът следва да подкрепя реформи и инвестиции, които насърчават икономическата интеграция на Западните Балкани с единния пазар на ЕС и да засилват регионалната икономическа интеграция, реформите, свързани с основите на процеса на разширяване (включително върховенство на закона, обществени поръчки, борба с корупцията, измамите и организираната престъпност), както и по-нататъшното привеждане в съответствие с правилата, стандартите, политиките и практиките на ЕС с оглед членство в Съюза.

1.4.2. Специфични цели

Инструментът ще подкрепя мерки за:

— ускоряване на прехода на бенефициерите към устойчиви и приобщаващи икономики, способни да устоят на конкурентния пазарен натиск на единния пазар на Съюза, и към стабилна инвестиционна среда;

— стимулиране на регионалната икономическа интеграция, по-специално чрез напредък в създаването на общия регионален пазар;

— засилване на икономическата интеграция на бенефициерите с единния пазар на Съюза;

— подпомагане на регионалната икономическа интеграция и засилената интеграция с единния пазар на ЕС чрез подобряване на свързаността в региона в съответствие с трансевропейските мрежи;

¹⁹

Съгласно член 58, параграф 2, буква а) или б) от Финансовия регламент.

- ускоряване на екологичния преход в съответствие със Зелената програма за Западните Балкани от 2020 г. във всички икономически сектори, особено енергетиката, включително прехода към декарбонизирана, неутрална и издръжлива спрямо изменението на климата и кръгова икономика;
- насърчаване на цифровата трансформация като средство за устойчиво развитие и приобщаващ растеж;
- стимулиране на иновациите, особено за МСП, и в подкрепа на екологичния и цифровия преход;
- стимулиране на качествено образование, обучение, преквалификация и повишаване на квалификацията, както и на политиките за заетост;
- допълнително укрепване на основите на процеса на разширяване, включително върховенството на закона, демокрацията, зачитането на правата на човека и основните свободи, чрез насърчаване на независимата съдебна система, засилената сигурност и борбата с измамите, корупцията, организираната престъпност, изпирането на пари, финансирането на тероризма, отклонението от данъчно облагане и данъчните измами; спазване на международното право; укрепване на свободата на медиите и академичната свобода, както и на благоприятната среда за гражданското общество; насърчаване на социалния диалог; насърчаване на равенството между половете, недискриминацията и толерантността, както и гарантиране и укрепване на зачитането на правата на лицата, принадлежащи към малцинства;
- повишаване на ефективността на публичната администрация и подкрепа за прозрачността, структурните реформи и доброто управление на всички равнища, включително в областта на управлението на публичните финанси, обществените поръчки и контрола на държавните помощи; подкрепа на инициативи и органи, участващи в подпомагането и налагането на международно правосъдие в бенефициерите от Западните Балкани.

1.4.3. Очаквани резултати и въздействие

Да се посочи въздействието, което предложението/инициативата следва да окаже по отношение на бенефициерите/целевите групи.

Подкрепата по линия на Инструмента се очаква да даде възможност на бенефициерите да осъществят реформите и инвестициите, необходими за повишаване на конкурентоспособността на техните икономики, за увеличаване на вътрешната свързаност на региона и за сближаване със Съюза.

Изпълнението на Инструмента следва също така да засили системите за вътрешен контрол и управление на публичните финанси при бенефициерите, както и прилагането на основните принципи на процеса на разширяване, по-специално свързаните с върховенството на закона и борбата с корупцията, измамите и организираната престъпност.

1.4.4. Показатели за изпълнението

Посочете показателите за проследяване на напредъка и на постиженията.

Конкретните показатели ще бъдат определени в програмата за реформи и в споразуменията за заем, които ще бъдат сключени с всеки бенефициер в съответствие с членове 12 и 17.

1.5. Мотиви за предложението/инициативата

1.5.1. Изисквания, които трябва да бъдат изпълнени в краткосрочна или дългосрочна перспектива, включително подробен график за изпълнението на инициативата

Въпреки че бенефициерите се намират на различни етапи от пътя на присъединяване към ЕС, техните икономически резултати и конкурентоспособност изостават от тези на ЕС. Предполага се, че реформите и инвестициите, подкрепени от Инструмента, ще ускорят постигането на по-добро сближаване и привеждане в съответствие със стандартите на ЕС, както и на по-тясна икономическа интеграция в рамките на региона и с единния пазар на ЕС.

Поддържането и зачитането от страна на бенефициерите на ефективни демократични механизми, върховенството на закона, както и осигуряването на гаранции за зачитането на правата на човека са предварителни условия за получаване на финансиране от Инструмента. Друго предварително условие е Сърбия и Косово да се ангажират конструктивно с нормализирането на отношенията си с оглед на пълното изпълнение на всички свои съответни задължения, произтичащи от Споразумението за пътя към нормализиране на отношенията и приложението за изпълнението му, както и от всички предишни споразумения за диалог, и да започнат преговори по Всеобхватното споразумение за нормализиране на отношенията.

Комисията също така ще провери дали са изпълнени общите условия (макрофинансова стабилност, добро управление на публичните финанси, прозрачност и надзор на бюджета).

За да получат финансиране, бенефициерите ще трябва да изготвят програми за реформи въз основа на своите стратегии за растеж, програми за икономически реформи, преразгледаната методика за разширяване и доклади за разширяване, които ще бъдат приети от Комисията с решение за изпълнение. Програмите ще съдържат ограничен брой реформи и инвестиционни области с обвързани с тях условия за плащане и суми. Тези условия отразяват напредъка в конкретните социално-икономически реформи, включително по отношение на основите на процеса на разширяване и върховенството на закона. След като бъде взето решение за одобрение на програмите за реформи и бъдат сключени съответните споразумения, бенефициерите ще могат да получат предварително финансиране.

Средствата по линия на Инструмента ще се отпускат на всеки шест месеца след представяне от страна на бенефициерите на искания, обосноваващи изпълнението на условията за плащане и потвърждаващи законосъобразността и редовността на всички свързани с тях трансакции, придружени от доклад за последващи действия по случаи на лошо управление на свързаното финансиране. Комисията ще предостави средства въз основа на своята оценка на исканията. Средствата може да бъдат отпуснати в пълен или намален размер или изобщо да не бъдат отпуснати в зависимост от степента на изпълнение на условията за плащане по видове. Удържаните средства може да бъдат преразпределени между другите бенефициери през следващите години.

Инвестициите, предвидени в програмите за реформи, ще бъдат подкрепени чрез ИРЗБ. Свързаните с тях проекти или програми ще бъдат представени на

Оперативния съвет на ИРЗБ за становище само след оценката на Комисията за изпълнението на съответните условия за плащане и последващото отпускане на средства и ще се подчиняват на правилата на съответната покана на ИРЗБ.

В периода 2024—2027 г. се очакват четири годишни цикъла.

- 1.5.2. *Добавена стойност от участието на Съюза (може да е в резултат от различни фактори, например ползи по отношение на координацията, правна сигурност, по-добра ефективност или взаимно допълване). За целите на тази точка „добавена стойност от участието на Съюза“ е стойността, която е резултат от намесата на ЕС и е допълнителна спрямо стойността, която би била създадена само от отделните държави членки.*

Необходими са действия на равнището на Съюза, за да се постигне ускорена икономическа конвергенция на Западните Балкани с ЕС по пътя им към потенциално членство в Съюза. Размерът на необходимата помощ е такъв, че регионът продължава да се нуждае от устойчива външна подкрепа, каквато никоя държава членка или сам донор не би могъл да предостави сам. Съюзът е в единствена по рода си позиция да предоставя многогодишна външна помощ на региона своевременно и по координиран и предвидим начин. Съюзът може също така да използва своя капацитет за получаване на заеми, за да отпуска заеми на бенефициерите в региона при изгодни условия, както и да предоставя безвъзмездни средства и гаранции с многогодишна перспектива.

- 1.5.3. *Изводи от подобен опит в миналото*

Инструментът надгражда и допълва помощта, предоставяна на Западните Балкани в рамките на Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП III), и използва един от неговите успешни механизми — инвестиционната рамка за Западните Балкани. И двата инструмента доказаха, че финансирането от ЕС може да осигури значителен ефект на лоста, когато се използва заедно с финансиране от други донори в рамките на смесено финансиране. Форматът на Инструмента обаче е различен, тъй като до голяма степен разчита на преференциални заеми, взети от Съюза благодарение на отличния му кредитен рейтинг. Инструментът ще се основава на поуците, извлечени от Механизма за възстановяване и устойчивост, създаден през 2020 г., както и от наскоро предложения механизъм за Украйна.

- 1.5.4. *Съвместимост с многогодишната финансова рамка и евентуални полезни взаимодействия с други подходящи инструменти*

Предложеният Инструмент има за цел да бъде осигурен на Съюза правен инструмент, чрез който да се подкрепи по-висока степен на социално-икономическа конвергенция на Западните Балкани по пътя им към членство в Съюза. Инструментът ще допълва помощта по Инструмента за предприсъединителна помощ, която е насочена към привеждане на бенефициерите в съответствие с достиженията на правото на ЕС и подготовката им за поемане на задълженията, произтичащи от членството.

Настоящото ново законодателно предложение за Инструмента за реформи и растеж допълва предложението за Регламент COM(2023) 337 на Съвета за изменение на Регламент 2020/2093 за определяне на многогодишната финансова рамка (МФР) за годините 2021—2027 г. (вж. раздели 1.5.5 и 3.2.4).

Общият размер на средствата по Инструмента трябва да бъде осигурен чрез заеми и неподлежаща на връщане подкрепа. Компонентът на заемите ще възлиза на максимум 4 милиарда евро за всички бенефициери за целия период 2024—2027 г. Заемите ще бъдат гарантирани чрез общия фонд „Провизии“ при процент на провизиране от 9 %. Допълнителният размер на безвъзмездните средства под формата на неподлежаща на връщане подкрепа, предвиден в предложението за преразглеждана МФР, е 2 милиарда евро, включително провизиите и административните разходи.

1.5.5. Оценка на различните налични варианти за финансиране, включително възможностите за преразпределяне на средства

Бюджетът на Съюза вече предоставя подкрепа за подготовката за евентуално присъединяване към ЕС чрез Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП III), който обхваща Западните Балкани и Турция и се основава на безвъзмездни средства, смесено финансиране и бюджетни гаранции. Това финансиране е изцяло предназначено за необходимите дейности, свързани с привеждането в съответствие и подготовката за разширяването, както и за изпълнението на Икономическия и инвестиционен план за Западните Балкани.

Предложеният Инструмент е насочен към ускорена социално-икономическа конвергенция само на Западните Балкани и се основава на различен подход, като се установява силна връзка между изпълнението на ангажиментите за реформи и достъпа до финансиране. Той се основава и на различна схема на финансиране, при която 2/3 от средствата идват от заеми, взети от Съюза и прехвърлени на бенефициерите.

За да се осигури гладко и прозрачно изпълнение на всички инвестиции, набелязани в програмите за реформи на бенефициерите, Комисията възнамерява да използва изпитаната методика на инвестиционната рамка за Западните Балкани, като същевременно запази посочените по-горе условия.

Като се има предвид, че това е напълно различен механизъм за подпомагане, насочен към специфичен набор от приоритети в региона, и че целите на ИПП изискват цялото финансиране, предвидено за него в бюджета, използването на съществуващия инструмент (ИПП III) не би било целесъобразно, а преразпределянето на средства в рамките на Инструмента не би било осъществимо.

1.6. Срок на действие и финансово отражение на предложението/инициативата

☒ **ограничен срок на действие**

- ☐ в сила от [ДД/ММ]ГГГГ до [ДД/ММ]ГГГГ
- ☒ Финансово отражение от 2024 до 2027 г. за бюджетни кредити за поети задължения и от 2024 г. за бюджетни кредити за плащания.

☐ **неограничен срок на действие**

- Изпълнение с период на започване на дейност от ГГГГ до ГГГГ,
- последван от функциониране с пълен капацитет.

1.7. Планирани методи на изпълнение на бюджета²⁰

☒ Пряко управление от Комисията

- ☐ от нейните служби, включително от нейния персонал в делегациите на Съюза;
- ☐ от изпълнителните агенции

☐ Споделено управление с държавите членки

☒ Непряко управление чрез възлагане на задачи по изпълнението на бюджета на:

- ☐ трети държави или на органите, определени от тях;
- ☐ международни организации и техните агенции (да се уточни);
- ☐ ЕИБ и Европейския инвестиционен фонд;
- ☐ органите, посочени в членове 70 и 71 от Финансовия регламент;
- ☐ публичноправни органи;
- ☐ частноправни органи със задължение за обществена услуга, доколкото предоставят подходящи финансови гаранции;
- ☐ органи, уредени в частното право на държава членка, на които е възложено осъществяването на публично-частно партньорство и които предоставят подходящи финансови гаранции;
- ☐ органи или лица, на които е възложено изпълнението на специфични дейности в областта на ОВППС съгласно дял V от ДЕС и които са посочени в съответния основен акт.
- Ако е посочен повече от един метод на управление, пояснете в частта „Забележки“.

Забележки

В член 8 подробно се описват формите на изпълнение на Инструмента, т.е. пряко и непряко управление в съответствие с Финансовия регламент.

2. МЕРКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

2.1. Правила за мониторинг и докладване

Да се посочат честотата и условията.

Конкретните количествени и качествени етапи ще бъдат определени в програмите за реформи (одобрени от Комисията с решение за изпълнение), за да може да се следи изпълнението на условията за плащане. Бенефициерът подава на всеки шест месеца надлежно обосновано искане за отпускане на неподлежаща на връщане финансова подкрепа и на заема, като посочва как е постигнато задоволителното изпълнение на тези условия въз основа на показатели, установени в решението за изпълнение.

²⁰

Подробности във връзка с методите на изпълнение на бюджета и позовавания на Финансовия регламент може да бъдат намерени на уебсайта BUDGpedia:
<https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>

Освен това в програмите за реформи ще бъдат определени показатели за мониторинг, които ще позволят по-широк мониторинг и докладване за напредъка на бенефициерите по общите и специфичните цели на Инструмента.

Комисията ще докладва всяка година на Европейския парламент, Съвета и Комитета, посочен в член 27, относно усвояването на средствата, предоставени по Инструмента, както и за напредъка в постигането на целите.

Тя също така ще извърши последваща оценка на регламента.

2.2. Системи за управление и контрол

2.2.1. *Обосновка на предложените начини за управление, механизми за финансиране на изпълнението, начини за плащане и стратегия за контрол*

Инструментът ще се изпълнява чрез пряко и непряко управление. Частта с пряко управление се отнася до директен превод на средства към държавния бюджет на бенефициера, докато конкретните инвестиции ще бъдат насочвани чрез ИРЗБ, т.е. чрез непряко управление с МФИ.

Стратегията за контрол ще бъде адаптирана към изпълнението по всеки от тези стълбове с използване на мониторинг, оценка и одити. Специално внимание ще бъде отделено на усвояването от страна на бенефициерите на предоставените им средства. Отпускането на средствата ще се извършва съгласно фиксиран шестмесечен график въз основа на искания за отпускане на средства, подадени от бенефициерите, и след проверка от страна на Комисията на изпълнението на съответните условия за плащане.

Многопластовата структура на въведените механизми за контрол (вж. също раздел 2.3) осигурява интегрирана рамка, за да се гарантира, че са въведени всички подходящи мерки за защита на финансовите интереси на Съюза. Чрез нея ще се гарантира, че е взет предвид принципът на пропорционалност и специфичните условия, при които ще функционира Инструментът.

2.2.2. *Информация относно установените рискове и системите за вътрешен контрол, създадени с цел намаляването им*

Основният риск, идентифициран във връзка с финансирането, е свързан с неизпълнението на условията за плащане, засягащи плащането на средствата.

Мерките, които ще бъдат въведени за намаляване на този риск, са следните:

— оценка от Комисията на изпълнението на съответните условия за плащане, преди да бъдат отпуснати средствата, с възможност те да не бъдат отпуснати;

— намаляване или неотпускане на подкрепата или събиране на сумите, изразходвани за постигане на целите на Инструмента, при нередности, измами, корупция и конфликти на интереси, засягащи финансовите интереси на Съюза, които не са коригирани от бенефициера, или при тежко нарушение на задължение, произтичащо от споразуменията, сключени с бенефициерите;

— спиране на финансирането в случай, че съответният бенефициер не изпълни предварителните условия, посочени в член 5.

2.2.3. *Оценка и обосновка на разходната ефективност на проверките (съотношение „разходи за контрол ÷ стойност на съответните управлявани фондове“) и оценка на очакваната степен на риска от грешки (при плащане и при приключване)*

Финансовият принос ще бъде предоставен на бенефициерите под формата на финансиране, което не е свързано с разходите, посочени в член 125, параграф 1, буква а) от Финансовия регламент.

2.3. **Мерки за предотвратяване на измами и нередности**

Да се посочат съществуващите или планираните мерки за превенция и защита, например от стратегията за борба с измамите.

Предложението съдържа конкретни разпоредби за защита на финансовите интереси на Съюза. Инструментът ще включва стабилна система за одит и контрол, изложена в многопластов механизъм: реформата на системите за одит и контрол на бенефициерите ще бъде включена като част от реформите в програмите за реформи; Също така Комисията може да извършва подробни прегледи на системите за изпълнение на националния бюджет въз основа на оценка на риска и диалог с националните одитни органи, както и да отправя препоръки за подобряване на системите. Освен това, в съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046, OLAF, Сметната палата и Европейската прокуратура разполагат с необходимите права и достъп, за да изпълняват съответните си функции.

Инвестиционната част на Инструмента ще се изпълнява чрез непряко управление с международни финансови институции въз основа на оценките на сълбовете и рамковите споразумения с тях.

3. ОЧАКВАНО ФИНАНСОВО ОТРАЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА

3.1. Съответни разходни бюджетни редове на многогодишната финансова рамка

– Поискани нови бюджетни редове

Над таваните на МФР	Бюджетен ред	Вид на разхода	Вноска			
	Номер	Многогод./едногод.	от държави от ЕАСТ	от държави кандидатк и и потенциал ни кандидати	от други трети държави	други целеви приходи
Функция 6	15.0301 — Инструмент за реформи и растеж за Западните Балкани — Оперативни разходи	МБК	ДА	p.m.	ДА	ДА
Функция 6	15.0302 — Инструмент за реформи и растеж за Западните Балкани — Провизии в общия фонд „Провизии“	МБК	ДА	p.m.	ДА	ДА
Функция 6	15.010102 — Разходи за подкрепа за Инструмента за реформи и растеж за Западните Балкани	МБК	ДА	p.m.	ДА	ДА

3.2. Очаквано финансово отражение на предложението върху бюджетните кредити

3.2.1. Обобщение на очакваното отражение върху бюджетните кредити за оперативни разходи

- ☐ Предложението/инициативата не налага използване на бюджетни кредити за оперативни разходи
- ☒ Предложението/инициативата налага използване на бюджетни кредити за оперативни разходи съгласно обяснението по-долу:

Инструмент за реформи и растеж за Западните Балкани — финансиране* (милиони евро)					
Вид подкрепа	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	Общо
Неподлежаща на връщане подкрепа (безвъзмездни средства)	500	500	500	500	2 000
от които административни разходи	7,5	7,5	7,5	7,5	30
Заеми	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
ОБЩО**	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000

* Годишното и цялостното разпределение на неподлежащата на връщане подкрепа и заемите са чисто ориентировъчни и само с илюстративна цел. Действителното разпределение ще зависи от вземането на решения всяка година.

** В таблицата се приема, че бюджетните кредити за поети задължения са равни на бюджетните кредити за плащания. Това е само с илюстративна цел. Действителното калибриране на двете ще се оценява на базата на годишните нужди.

3.2.2 *Обобщение на очакваното отражение върху бюджетните кредити за оперативни разходи (милиони евро)*

	2024 г. ²¹	2025 г.	2026 г.	2027 г.	ОБЩО
ФУНКЦИЯ 6 от многогодишната финансова рамка					
15.0301 — Инструмент за реформи и растеж за Западните Балкани — Оперативни разходи	402,55	402,55	402,55	402,55	1 610,2
15.0302 — Инструмент за реформи и растеж за Западните Балкани — Провизии в общия фонд „Провизии“	90	90	90	90	360
Междинен сбор за ФУНКЦИЯ 6 от многогодишната финансова рамка	492,55	492,55	492,55	492,55	1 970,2

3.2.3. *Обобщение на очакваното отражение върху бюджетните кредити за административни разходи*

- ☐ Предложението/инициативата не налага използване на бюджетни кредити за административни разходи.
- ☒ Предложението/инициативата налага използване на бюджетни кредити за административни разходи съгласно обяснението по-долу:

милиони евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

	2024 г. ²²	2025 г.	2026 г.	2027 г.	ОБЩО

ФУНКЦИЯ 7 от многогодишната финансова рамка					
Човешки ресурси	1,026	1,026	1,026	1,026	4,104
Други административни разходи	0,030	0,030	0,030	0,030	0,120
Междинен сбор за ФУНКЦИЯ 7 от многогодишната финансова рамка	1,056	1,056	1,056	1,056	4,224

²¹ 2024 г. е годината, през която започва да се осъществява предложението/инициативата.

²² 2024 г. е годината, през която започва да се осъществява предложението/инициативата.

Извън ФУНКЦИЯ 7²³ от многогодишната финансова рамка					
Човешки ресурси	2,529	2,529	2,529	2,529	10,116
Други разходи с административен характер	4,920	4,920	4,920	4,920	19,680
Междинен сбор извън ФУНКЦИИ 1—7 от многогодишната финансова рамка	7,449	7,449	7,449	7,449	29,796

ОБЩО	8,505	8,505	8,505	8,505	34,020

Бюджетните кредити, необходими за човешки ресурси и други разходи с административен характер, ще бъдат покрити от бюджетни кредити на ГД, които вече са определени за управлението на действието и/или които са преразпределени в рамките на ГД, при необходимост заедно с допълнително отпуснати ресурси, които може да бъдат предоставени на управляващата ГД в рамките на годишната процедура за отпускане на средства и като се имат предвид бюджетните ограничения.

²³

Техническа и/или административна помощ и разходи в подкрепа на изпълнението на програми и/или дейности на ЕС (предишни редове ВА), непреки научни изследвания, преки научни изследвания.

3.2.3.1. Очаквани нужди от човешки ресурси

- ☐ Предложението не налага използване на човешки ресурси.
- ☒ Предложението/инициативата налага използване на човешки ресурси съгласно обяснението по-долу:

Оценката се посочва в еквиваленти на пълно работно време

	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.
О Должности в шатното разписание (должностни лица и срочно наети служители)				
20 01 02 01 (Централа и представителства на Комисията)	6	6	6	6
20 01 02 03 (Делегации)				
01 01 01 01 (Непреки научни изследвания)				
01 01 01 11 (Преки научни изследвания)				
Други бюджетни редове (да се посочат)				
О Външен персонал (в еквивалент на пълно работно време: ЕПРВ)²⁴				
20 02 01 (ДНП, КНЕ, ПНА от общия финансов пакет)				
20 02 03 (ДНП, МП, КНЕ, ПНА и МЕД в делегациите)				
15.010102 — Разходи за подкрепа за Инструмента за реформи и растеж за Западните Балкани	— в централата	9	9	9
	— в делегациите	9	9	9
Други бюджетни редове (да се посочат)				
ОБЩО	24	24	24	24

Бюджетните кредити, необходими за човешки ресурси и други разходи с административен характер, ще бъдат покрити от бюджетни кредити на ГД, които вече са определени за управлението на действието и/или които са преразпределени в рамките на ГД, при необходимост заедно с допълнително отпуснати ресурси, които може да бъдат предоставени на управляващата ГД в рамките на годишната процедура за отпускане на средства и като се имат предвид бюджетните ограничения.

Описание на задачите, които трябва да се изпълнят:

Должностни лица и срочно наети служители	Необходимите човешки ресурси в еквивалент на пълно работно време (ЕПРВ) ще работят върху разработването на политики, правни въпроси, като се обръща специално внимание на въпроси, свързани с обществените поръчки, финансово управление, управление на договори, одит, мониторинг, докладване и оценка.
Външен персонал	Необходимите човешки ресурси в еквивалент на пълно работно време (ЕПРВ) ще работят върху разработването на политики, правни въпроси, като се обръща специално внимание на въпроси, свързани с обществените поръчки, финансово управление, управление на договори, одит, мониторинг, докладване и оценка.

²⁴ ДНП = договорно нает персонал; МП = местен персонал; КНЕ = командирован национален експерт; ПНА = персонал, нает чрез агенции за временна заетост; МЕД = младши експерт в делегация.

3.2.4. Съвместимост с текущата многогодишна финансова рамка

Предложението/инициативата:

- ☐ може да се финансира изцяло чрез преразпределение в рамките на съответната функция от многогодишната финансова рамка (МФР).

Да се обясни какво е необходимо, като се посочат съответните функции, бюджетни редове и суми. Да се представи таблица в Excel, ако е необходимо голямо препрограмиране.

- ☐ налага да се използват неразпределеният марж под съответната функция от МФР и/или специалните инструменти, предвидени в Регламента за МФР.

Да се обясни какво е необходимо, като се посочат съответните функции, бюджетни редове и суми, както и инструментите, които се предлага да бъдат използвани.

- ☒ налага преразглеждане на МФР.

Настоящото ново законодателно предложение за Инструмента за реформи и растеж се представя успоредно с предложението за Регламент на Съвета за изменение на Регламент 2020/2093 за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2021—2027 г. (COM(2023) 337). Изменението на посочения регламент е необходимо за увеличаване на функция 6 за периода 2024—2027 г., за да се осигури финансиране на Инструмента като неподлежаща на връщане подкрепа и провизиране на подкрепата под формата на заеми.

3.2.5. Финансов принос от трети страни

Предложението/инициативата:

- ☒ не предвижда съфинансиране от трети страни
- ☐ предвижда следното съфинансиране от трети страни, като оценките са дадени по-долу:

Бюджетни кредити в милиони евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

3.3. Очаквано отражение върху приходите

- ☐ Предложението/инициативата няма финансово отражение върху приходите.
- ☒ Предложението/инициативата има следното финансово отражение:
  - ☐ върху собствените ресурси
  - ☒ върху други приходи
  - да се посочи дали приходите са записани по разходни бюджетни редове ☒

милиони евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

Приходен бюджетен ред:	Налични бюджетни кредити за текущата финансова година	Отражение на предложението/инициативата ²⁵				
		Година N	Година N+1	Година N+2	Година N+3	Да се добавят толкова години, колкото е необходимо, за да се обхване продължителността на отражението

²⁵

Що се отнася до традиционните собствени ресурси (мита, налози върху захарта), посочените суми трябва да бъдат нетни, т.е. брутни суми, от които са приспаднати 20 % за разходи по събирането.

						(вж. точка 1.6)		
Член		р.т.	р.т.	р.т.	р.т.	р.т.	р.т.	р.т.